

EBA/GL/2017/06

20/09/2017

Usmernenia

o postupoch riadenia kreditného rizika
úverovej inštitúcie a účtovaní
očakávaných kreditných strát

1. Povinnosti týkajúce sa dodržiavania súladu (compliance) s predpismi a ohlasovacia povinnosť

Štatút týchto usmernení

1. Tento dokument obsahuje usmernenia vydané podľa článku 16 nariadenia (EÚ) č. 1093/2010¹. Podľa článku 16 ods. 3 nariadenia č. 1093/2010 príslušné orgány a finančné inštitúcie vynaložia všetko úsilie na dodržanie týchto usmernení a odporúčaní.
2. Tieto usmernenia zahŕňajú názor EBA na príslušné postupy dohľadu v rámci Európskeho systému finančného dohľadu alebo na spôsob uplatňovania právnych predpisov Únie v konkrétnej oblasti. Príslušné orgány, ako sú vymedzené v článku 4 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 1093/2010, na ktoré sa tieto usmernenia vzťahujú, ich majú dodržiavať tak, že ich začlenia do svojich postupov dohľadu podľa potreby (napr. zmenou svojho právneho rámca alebo postupov dohľadu), a to aj v prípade, keď sú tieto usmernenia zamerané prevažne na banky.

Požiadavky na vykazovanie

3. Podľa článku 16 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 1093/2010 musia príslušné orgány oznámiť EBA, či tieto usmernenia dodržiavajú alebo majú v úmysle dodržať, alebo musia uviesť dôvody ich nedodržania do 20.11.2017. Ak do tohto dátumu nebude doručené žiadne oznámenie, EBA sa bude domnievať, že ich príslušné orgány nedodržiavajú. Oznámenia sa majú zaslať prostredníctvom formulára dostupného na adrese compliance@eba.europa.eu spolu s označením „EBA/GL/2017/06“. Tieto oznámenia majú príslušnému orgánu predkladať osoby, ktoré sú oprávnené podávať správy o dodržaní v mene svojich príslušných orgánov. Akúkoľvek zmenu stavu dodržiavania ustanovení treba takisto oznámiť EBA.
4. Oznámenia budú uverejnené na webovej stránke EBA v súlade s článkom 16 ods. 3.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1093/2010 z 24. novembra 2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo) a ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 716/2009/ES a zrušuje rozhodnutie Komisie 2009/78/ES (Ú. v. EÚ L 331, 15.12.2010. s. 12).

2. Predmet úpravy, rozsah pôsobnosti, adresáti a vymedzenia pojmov

Predmet úpravy

5. V týchto usmerneniach sa stanovujú spoľahlivé postupy riadenia kreditného rizika pre úverové inštitúcie spojené so zavedením a prebiehajúcim uplatňovaním účtovných rámcov pre očakávané kreditné straty.
6. Príslušným orgánom takisto poskytujú usmernenia pre hodnotenie účinnosti postupov, politik, procesov a procedúr riadenia kreditného rizika inštitúcie, ktoré majú vplyv na výšku opravných položiek.

Rozsah uplatňovania

7. Tieto usmernenia sa uplatňujú v súvislosti s tými postupmi riadenia kreditného rizika úverových inštitúcií, ktoré majú vplyv na posudzovanie kreditného rizika a oceňovanie očakávaných kreditných strát z úverových expozícií a opravných položiek podľa platného účtovného rámca. Pokiaľ to umožňuje platný účtovný rámec, tieto usmernenia sa uplatňujú aj vtedy, keď sa čistá hodnota úverovej expozície zníži priamo bez použitia opravných položiek. Týmito usmerneniami sa nestanovujú nijaké doplňujúce požiadavky týkajúce sa určovania očakávanej straty na účely regulátorneho kapitálu.
8. Tieto usmernenia vychádzajú z článku 74 smernice 2013/36/EÚ², v ktorom sa uvádza, že inštitúcie musia mať primerané mechanizmy vnútornej kontroly vrátane riadnych administratívnych a účtovných postupov, ktoré sú v súlade s riadnym a účinným riadením rizík a podporujú ho; a z článku 79 písm. b) a c) uvedenej smernice, v ktorých sa uvádza, že príslušné orgány musia zabezpečiť, aby inštitúcie mali interné metodiky, ktoré im umožnia posúdiť kreditné riziko expozícií voči jednotlivým dlžníkom a kreditné riziko na úrovni portfólia, a účinné systémy pre prebiehajúcu správu a monitorovanie rozličných portfólií s kreditným rizikom a expozícií voči kreditným rizikám vrátane identifikácie a riadenia problémových úverov a pre tvorbu primeraných úprav ocenenia a rezerv. Okrem toho sa v článku 88 ods. 1 písm. b) smernice 2013/36/EÚ uvádza zásada, že „riadiaci orgán musí zabezpečovať integritu systémov účtovníctva a finančného vykazovania vrátane finančných a prevádzkových kontrol a súladu s právom a príslušnými normami“. A napokon, ako sa uvádza v článku 104 ods. 1 smernice 2013/36/EÚ, príslušné orgány môžu uplatňovať opatrenia dohľadu vrátane požadovania, aby úverové inštitúcie posilnili opatrenia, postupy,

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/36/EÚ z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, o zmene smernice 2002/87/ES a o zrušení smerníc 2006/48/ES a 2006/49/ES (Ú. v. EÚ L 176, 27.6.2013, s. 338).

mechanizmy a stratégie uplatňované v súlade s článkami 73 a 74 [článok 104 ods. 1 písm. b)] a aby uplatňovali špecifickú politiku úprav ocenenia a tvorby rezerv alebo zaobchádzania s aktívami, pokiaľ ide o požiadavky na vlastné zdroje [článok 104 ods. 1 písm. d)].

9. Usmernenia uvedené v oddiele 4.3 sa uplatňujú iba v súvislosti s úverovými inštitúciami, ktoré vypracúvajú svoje finančné výkazy v súlade s medzinárodnými štandardmi finančného výkazníctva® (International Financial Reporting Standards®, ďalej len „štandardy IFRS®“) prijatými v súlade s nariadením (ES) č. 1606/2002³ a na ktoré sa vzťahuje štandard IFRS 9 *Finančné nástroje* (ďalej len „štandard IFRS 9“).
10. V prípade úverových inštitúcií, na ktoré sa nevzťahujú účtovné rámce pre očakávané kreditné straty by príslušné orgány mali zvážiť, že v primeranej miere uplatnia príslušné prvky týchto usmernení súvisiace s postupmi riadenia kreditného rizika v kontexte platného účtovného rámca.
11. Príslušné orgány by mali zabezpečiť, aby úverové inštitúcie dodržiavali tieto usmernenia na individuálnom, subkonsolidovanom a konsolidovanom základe v súlade s článkom 109 smernice 2013/36/EÚ.
12. Usmernenia uvedené v oddiele 4.4 by sa mali považovať za doplnok a ďalšie spresnenie postupu preskúmania a hodnotenia orgánmi dohľadu (SREP) uvedeného v článku 97 a článku 107 ods. 1 písm. a) smernice 2013/36/EÚ, najmä s ohľadom na posúdenie riadenia a kontrol kreditného rizika a účtovania očakávaných kreditných strát. Príslušné orgány by preto mali dodržiavať usmernenia stanovené v oddiele 4.4 v súlade s usmerneniami EBA o spoločných postupoch a metodikách postupu preskúmania a hodnotenia orgánmi dohľadu (SREP)⁴.

Adresáti

13. Tieto usmernenia sú určené príslušným orgánom vymedzeným v článku 4 ods. 2 bode i) nariadenia (EÚ) č. 1093/2010.
14. Usmernenia uvedené v oddieloch 4.1, 4.2 a 4.3 sú určené aj úverovým inštitúciám vymedzeným článku 4 ods. 1 bode 1 nariadenia (EÚ) č. 575/2013⁵.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem (Ú. v. ES L 243, 11.9.2002, s. 1).

⁴ EBA/GL/2014/13.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 176, 27.6.2013, s. 1 – 337).

Vymedzenia pojmov

15. Pokiaľ sa neuvádza inak, pojmy použité a vymedzené v smernici 2013/36/EÚ, nariadení (EÚ) č. 575/2013 a v štandarde IFRS 9 majú v týchto usmerneniach rovnaký význam. Na účely týchto usmernení sa okrem toho uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

Opravné položky	Opravné položky sú rezervy na straty z úverových expozícií, ktoré boli vykázané v súvahe úverovej inštitúcie v súlade s platným účtovným rámcom.
Úverové expozície	Úverové expozície sú úvery, úverové prísluby a zmluvy o finančnej záruke, na ktoré sa vzťahuje rámec pre očakávané kreditné straty ⁶ .
Dočasné úpravy opravných položiek	Dočasné úpravy opravnej položky sú úpravy opravnej položky použité na zohľadnenie okolností, keď sa stane zjavné, že existujúce alebo očakávané faktory rizika sa neposudzovali v rámci úverového ratingu a procesu modelovania ku dňu vykazovania.

⁶ Rozsah pôsobnosti usmernení EBA môže byť iný než rozsah pôsobnosti požiadaviek týkajúcich sa zníženia hodnoty podľa platných účtovných rámcov. Napríklad rozsah pôsobnosti usmernení EBA je užší než rozsah pôsobnosti štandardu IFRS 9.

3. Vykonávanie

Dátum uplatňovania

16. Tieto usmernenia by sa mali uplatňovať na začiatku prvého účtovného obdobia, ktoré sa začína 1. januára 2018 alebo po tomto dátume.

4. Usmernenia o postupoch riadenia kreditného rizika a účtovaní očakávaných kreditných strát

4.1 Všeobecné ustanovenia

4.1.1 Uplatňovanie zásad proporcionality, významnosti a symetrie

17. Úverové inštitúcie by mali dodržiavať tieto usmernenia spôsobom, ktorý je primeraný ich veľkosti a vnútornej organizácii, ako aj povahe, rozsahu a zložitosti ich činností a portfólií a všeobecnejšie všetkým ostatným relevantným skutočnostiam a okolnostiam týkajúcim sa úverovej inštitúcie [a skupiny (ak existuje), do ktorej úverová inštitúcia patrí]. Použitie správne navrhnutých primeraných prístupov by nemalo ohrozovať vysoko kvalitné zavedenie účtovných rámcov pre očakávané kreditné straty.
18. Úverové inštitúcie by mali náležite zohľadniť aj uplatňovanie zásady významnosti. To by však nemalo viesť k tomu, že sa jednotlivé expozície alebo portfóliá budú považovať za nepodstatné, pokiaľ súhrnne predstavujú pre úverovú inštitúciu významnú expozíciu. Významnosť by sa okrem toho nemala posudzovať iba na základe možného vplyvu na zisk alebo stratu ku dňu vykazovania. Napríklad veľké portfólio (portfóliá) úverových expozícií, ako sú hypotekárne úvery na nehnuteľnosti, sa vo všeobecnosti považujú za významné, aj keby boli vo vysokej miere zabezpečené kolaterálom.
19. Pri zvažovaní spôsobov, ako v štruktúre metodiky týkajúcej sa očakávaných kreditných strát alebo pri jej vykonávaní zohľadniť proporcionality alebo významnosť, je dôležité zabezpečiť nezaujatosť.
20. Včasné vykázanie zhoršenia kreditnej kvality a opravných položiek by sa nemalo odkladať bez ohľadu na skutočnosť, že účtovné rámce pre očakávané kreditné straty sú symetrické v tom zmysle, že neskoršie zmeny (zhoršenia aj zrušenia týchto zhoršení) profilu dlžníka z hľadiska kreditného rizika by sa mali zohľadniť pri oceňovaní opravných položiek.

4.1.2 Zohľadnenie primeraných a preukázateľných informácií

21. Úverové inštitúcie by pri uplatňovaní účtovných modelov pre očakávané kreditné straty mali zohľadniť široký okruh informácií. Zohľadnené informácie by mali byť relevantné pre posudzovanie kreditného rizika a oceňovanie očakávanej kreditnej straty konkrétnej úverovej expozície, ktorá sa práve posudzuje, a mali by zahŕňať informácie o minulých udalostiach, aktuálnych podmienkach a prognózach budúcich hospodárskych podmienkach. Informácie, ktoré sa nakoniec zohľadnia v posúdení kreditného rizika a oceňovaní očakávanej kreditnej straty, by mali byť primerané a preukázateľné. Úverové inštitúcie by pri určovaní rozsahu

relevantných informácií, ktoré by sa mali zohľadniť, a pri určovaní, či sa dané informácie považujú za primerané a preukázateľné, mali využiť svoj úsudok v oblasti úverov založený na skúsenostiach. Primerané a preukázateľné informácie by mali vychádzať z relevantných faktov a zdravého úsudku.

4.1.3 Zohľadnenie informácií zameraných na budúcnosť

22. Úverové inštitúcie by mali zohľadniť informácie zamerané na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov, aby sa včas vykázali kreditné straty. Úverové inštitúcie by pri zohľadňovaní informácií zameraných na budúcnosť mali uplatňovať zdravý úsudok, ktorý je v súlade so všeobecne uznávanými metódami ekonomickej analýzy a tvorby prognóz a ktorý sa opiera o dostatočný súbor údajov.
23. Úverové inštitúcie by mali byť schopné preukázať, ako v rámci procesu posudzovania a oceňovania očakávaných kreditných strát zohľadnili relevantné, primerané a preukázateľné informácie. Úverové inštitúcie by pri posudzovaní budúcich scenárov mali uplatniť úsudok v oblasti úverov založený na skúsenostiach a mali by zohľadniť možné následky udalostí, ku ktorým dochádza alebo nedochádza, a výsledný vplyv na oceňovanie očakávaných kreditných strát. Z tohto procesu by sa nemali vylučovať informácie iba preto, lebo udalosť je málo pravdepodobná, alebo preto, lebo nie je istý účinok tejto udalosti na kreditné riziko či výška očakávaných kreditných strát. Za určitých okolností nemôžu byť informácie relevantné pre posudzovanie a oceňovanie kreditného rizika primerané a preukázateľné, a preto by sa mali vylúčiť z procesu posudzovania a oceňovania očakávaných kreditných strát. Vzhľadom na to, že tieto okolnosti sú vo svojej povahe výnimočné, úverové inštitúcie by mali poskytnúť zrozumiteľne zdokumentované, dôkladné odôvodnenie.
24. Použité informácie by mali zahŕňať nezaujaté zohľadnenie príslušných faktorov a ich vplyv na úverovú bonitu a nedostatok hotovosti. Medzi relevantné faktory patria faktory, ktoré sú vlastné banke a jej činnosti, alebo faktory vyplývajúce z externých podmienok.

4.2 Zásady týkajúce sa postupov riadenia kreditného rizika a účtovania očakávaných kreditných strát

4.2.1 Zásada č. 1 – Povinnosti riadiaceho orgánu a vrcholového manažmentu

Povinnosťou riadiaceho orgánu⁷ a vrcholového manažmentu úverovej inštitúcie je zabezpečiť, že úverová inštitúcia bude mať primerané postupy riadenia kreditného rizika vrátane účinného systému vnútornej kontroly, aby mohla dôsledne určiť primerané opravné položky v súlade so stanovenými politikami a postupmi úverovej inštitúcie, platným účtovným rámcom a relevantnými usmerneniami v oblasti dohľadu.

⁷ V členských štátoch EÚ možno pozorovať rozličné štruktúry riadiacich orgánov. V niektorých členských štátoch je bežná jednoúrovňová štruktúra, t. j. funkcie dohľadu a riadenia riadiaceho orgánu vykonáva jeden orgán. V iných krajinách je bežná dvojúrovňová štruktúra s dvomi nezávislými orgánmi, jeden na vykonávanie funkcie riadenia a druhý na dohľad nad funkciou riadenia.

25. Riadiaci orgán úverovej inštitúcie by mal zodpovedať za schvaľovanie a pravidelné preskúmanie stratégie úverovej inštitúcie v oblasti riadenia kreditného rizika a hlavné politiky a procesy na identifikáciu, oceňovanie, hodnotenie, monitorovanie, vykazovanie a zmierňovanie kreditného rizika v súlade so schválenou ochotou podstupovať riziká, ako ju stanovil riadiaci orgán. Na obmedzenie rizika, ktoré pre vkladateľov a všeobecnejšie pre finančnú stabilitu predstavujú úverové expozície, by riadiaci orgán úverovej inštitúcie mal okrem toho požadovať, aby vrcholový manažment prijal osvedčené postupy posudzovania⁸ a aby ich dodržiaval.

26. Na splnenie týchto povinností by riadiaci orgán mal vrcholovému manažmentu nariadiť:

- a. aby vypracoval a udržiaval vhodné procesy na určenie primeraných opravných položiek v súlade s platným účtovným rámcom, pričom tieto procesy by sa mali uplatňovať systematicky a dôsledne;
- b. aby vytvoril a vykonával účinný systém vnútornej kontroly pre posudzovanie a oceňovanie kreditného rizika; aby pravidelne oznamoval výsledky procesov posudzovania a oceňovania kreditného rizika vrátane odhadovaných jeho opravných položiek očakávaných kreditných strát;
- c. aby vytvoril, vykonal a podľa potreby aktualizoval vhodné politiky a postupy na interné oznamovanie procesu posudzovania a oceňovania kreditného rizika všetkým relevantným zamestnancom, a to najmä zamestnancom, ktorí sa zúčastňujú na tomto procese.

Vrcholový manažment by mal zodpovedať za vykonávanie stratégie riadenia kreditných rizík schválenej riadiacim orgánom a za vypracovanie uvedených politík a procesov.

27. Súčasťou účinného systému vnútornej kontroly pre posudzovanie a oceňovanie kreditného rizika by mali byť:

- a. opatrenia na zabezpečenie súladu s uplatniteľným právom, právnymi predpismi, internými politikami a postupmi;
- b. opatrenia na zabezpečenie dohľadu nad integritou použitých informácií a primerané zabezpečenie, že sa opravné položky zachytené vo finančných výkazoch a správach úverovej inštitúcie predložených príslušnému orgánu pripravia v súlade s platným účtovným rámcom a relevantnými požiadavkami dohľadu;

⁸ Rada pre finančnú stabilitu v apríli 2012 zverejnila zásady týkajúce sa riadnych postupov schvaľovania hypotekárnych úverov na bývanie, ktorých cieľom je poskytnúť jurisdikciám rámec na stanovenie minimálnych prijateľných štandardov posudzovania pre expozície vo forme financovania nehnuteľností; zásady sú k dispozícii na adrese www.financialstabilityboard.org/publications/r_120418.pdf. Orgán EBA zverejnil usmernenia k posudzovaniu úverovej bonity (EBA/GL/2015/11), ktoré sú v súlade so zásadami Rady pre finančnú stabilitu a zaoberajú sa niektorými z týchto zásad.

- c. riadne vymedzené procesy posudzovania a oceňovania kreditného rizika, ktoré sú nezávislé od funkcie poskytovania úverov (pričom sa v nich táto funkcia primerane zohľadňuje) a ktorých súčasťou je:
- i. účinný, dôsledne uplatňovaný ratingový systém pre kreditné riziko, ktorý presne ohodnocuje, pričom rozlišuje podľa charakteristík kreditného rizika, včas identifikuje zmeny kreditného rizika a podnecuje k vhodným opatreniam;
 - ii. účinný proces, ktorým sa zabezpečuje, aby sa všetky relevantné, primerané a preukázateľné informácie vrátane informácií zameraných na budúcnosť vhodným spôsobom zohľadnili pri posudzovaní kreditného rizika a oceňovaní očakávaných kreditných strát. Súčasťou tohto procesu je vedenie vhodných správ, podrobné informácie o vykonaných preskúmaniach a identifikácia a opisy úloh a povinností zúčastnených zamestnancov;
 - iii. politika posudzovania, ktorou sa zabezpečuje, že sa oceňovanie očakávaných kreditných strát uskutočňuje na úrovni jednotlivej úverovej expozície a súčasne, v prípade, keď je potrebné primerane oceniť očakávanú kreditnú stratu v súlade s platným účtovným rámcom, aj na úrovni kolektívneho portfólia, a to prostredníctvom zoskupenia expozícií na základe určených spoločných charakteristík kreditného rizika;
 - iv. účinný proces validácie modelu, ktorým sa zabezpečuje, že modely posudzovania a oceňovania kreditného rizika budú schopné priebežne vytvárať presné, dôsledné a nezaujaté predpovedné odhady. Súčasťou tohto procesu je nastolenie politik a postupov, ktorými sa stanovuje zodpovednosť a hierarchická štruktúra procesu validácie modelu, interné pravidlá posudzovania a schvaľovania zmien modelov a vykazovanie výsledkov validácie modelu;
 - v. jasná oficiálna komunikácia a koordinácia medzi zamestnancami úverovej inštitúcie, ktorí majú na starosti kreditné riziko, zamestnancami zodpovednými za finančné výkazníctvo, vrcholovým manažmentom, riadiacim orgánom a ďalšími osobami, ktoré sa zúčastňujú na procese posudzovania kreditného rizika a oceňovania očakávaných kreditných strát. Komunikácia a koordinácia by sa mali preukázať prostredníctvom písomných politik a postupov, správ o hospodárení a zápisníc dotknutých výborov, ako sú výbory riadiaceho orgánu alebo vrcholového manažmentu; a
- d. funkcia vnútorného auditu⁹, ktorá:
- i. vykonáva nezávislé hodnotenie efektívnosti systémov a procesov úverovej inštitúcie v oblasti posudzovania a oceňovania kreditného rizika vrátane ratingového systému pre kreditné riziko; a

⁹ Článok 74 smernice 2013/36/EÚ a usmernenia EBA o vnútornom riadení (GL 44).

- ii. vydáva odporúčania týkajúce sa riešenia všetkých nedostatkov zistených v priebehu tohto hodnotenia.

4.2.2 Zásada č. 2 – Spoľahlivé metodiky týkajúce sa očakávaných kreditných strát

Úverové inštitúcie by mali prijať, zdokumentovať a dodržiavať politiky, ktorých súčasťou sú spoľahlivé metodiky, postupy a kontroly na posudzovanie a oceňovanie kreditného rizika všetkých úverových expozícií. Oceňovanie opravných položiek by malo vychádzať z týchto metodík a malo by viesť k primeranému a včasnému vykázaniu očakávaných kreditných strát v súlade s platným účtovným rámcom.

28. Proces posudzovania a oceňovania kreditného rizika by mal vrcholovému manažmentu poskytnúť relevantné informácie, aby si mohol vytvoriť úsudok o kreditnom riziku úverových expozícií založený na skúsenostiach, a súvisiaci odhad očakávanej kreditnej straty.
29. Úverové inštitúcie by v čo najvyššej miere mali využiť a zjednotiť spoločné procesy, systémy, nástroje a údaje, ktoré sa používajú v úverovej inštitúcii, aby určili, či, kedy a za akých podmienok by sa mal poskytnúť úver, mali by monitorovať kreditné riziko a oceňovať opravné položky na účely účtovníctva a kapitálovej primeranosti.
30. V metodikách úverovej inštitúcie týkajúcich sa opravných položiek by sa mali jasne zaznamenať vymedzenia kľúčových pojmov súvisiacich s posudzovaním kreditného rizika a oceňovaním očakávanej kreditnej straty (ako je stratovosť a miera prechodu, stratové udalosti a zlyhanie). Ak sa v rámci funkčných oblastí (ako je účtovníctvo, kapitálová primeranosť a riadenie kreditného rizika) používajú odlišné pojmy, informácie alebo predpoklady, vrcholový manažment by mal zaznamenať a schváliť hlavné odôvodnenie týchto odlišností. Informácie a predpoklady použité na určenie odhadov očakávaných kreditných strát by sa mali preskúmať a aktualizovať podľa platného účtovného rámca.
31. Úverové inštitúcie by mali zaviesť vhodné procesy a systémy na primeranú identifikáciu, oceňovanie, hodnotenie, monitorovanie, vykazovanie a zmierňovanie úrovne kreditného rizika. Počas prechodu na účtovný model týkajúci sa očakávanej kreditnej straty by sa mali vyhodnotiť existujúce procesy a systémy a v prípade potreby by sa mali upraviť tak, aby sa v rámci nich zbierali a analyzovali relevantné informácie s vplyvom na posudzovanie kreditného rizika a oceňovanie očakávanej kreditnej straty.
32. Úverové inštitúcie by mali prijať a dodržiavať písomné politiky a postupy, v ktorých sú podrobne opísané systémy a kontroly kreditného rizika používané v rámci ich metodík týkajúcich sa kreditného rizika a samostatné úlohy a povinnosti riadiaceho orgánu a vrcholového manažmentu úverovej inštitúcie.

33. Spoľahlivé metodiky na posudzovanie kreditného rizika a oceňovanie výšky opravných položiek (ktorá závisí od druhu expozícií, napríklad retailové alebo veľkoobchodné expozície) by mali najmä:
- a. zahŕňať spoľahlivý proces, ktorý je navrhnutý tak, aby úverové inštitúcie vybavil schopnosťou určiť úroveň, povahu a faktory kreditného rizika hneď po prvotnom vykázaní úverovej expozície, aby sa zabezpečilo, že bude možné identifikovať a vyčíslieť neskoršie zmeny kreditného rizika;
 - b. zahŕňať kritériá na riadne zohľadnenie vplyvu informácií zameraných na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov. Bez ohľadu na to, či sa hodnotenie kreditného rizika vykonalo na kolektívnom alebo individuálnom základe, by úverová inštitúcia mala vedieť preukázať, že tento vplyv zohľadnila, aby nedošlo k oddialeniu vykázania očakávanej kreditnej straty. Takéto kritériá by mali viesť k identifikácii faktorov, ktoré majú vplyv na vyplatenie vkladov bez ohľadu na to, či súvisia so stimulmi dlžníka, jeho ochotou či schopnosťou dodržať zmluvné záväzky alebo s podmienkami úverovej expozície. Zohľadnené hospodárske faktory (ako je miera nezamestnanosti alebo miera obsadenosti) by mali byť pre posudzovanie relevantné a podľa okolností to môže byť na medzinárodnej, vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni;
 - c. zahŕňať, v prípade kolektívne hodnotených expozícií, opis základu pre vytváranie skupín portfólií expozícií so spoločnými charakteristikami kreditného rizika;
 - d. identifikovať a zaznamenať metódy posudzovania a oceňovania očakávanej kreditnej straty [ako je metóda založená na miere strát, metóda založená na pravdepodobnosti zlyhania (PD) alebo na strate v prípade zlyhania (LGD) alebo iná metóda], ktoré sa majú použiť pri každej expozícii alebo portfóliu;
 - e. zaznamenať dôvody, prečo je vybraná metóda vhodná, a to najmä v prípade, ak sa na rozličné portfóliá a druhy jednotlivých expozícií používajú rôzne metódy oceňovania očakávanej kreditnej straty. Úverové inštitúcie by mali vedieť podať príslušným orgánom vysvetlenie týkajúce sa odôvodnenia akýchkoľvek zmien prístupu oceňovania (napríklad prechod z metódy založenej na miere strát na metódu založenú na pravdepodobnosti zlyhania či na strate v prípade zlyhania) a kvantitatívnych vplyvov týchto zmien;
 - f. zaznamenať:
 - i. vstupné informácie, údaje a predpoklady použité pri procese odhadu opravných položiek, ako sú miery historickej stratovosti, odhady pravdepodobnosti zlyhania/straty v prípade zlyhania a hospodárske prognózy;
 - ii. spôsob, akým sa určuje životnosť expozície alebo portfólia (vrátane spôsobu, akým sa posudzovali predpokladané predbežné platby a platobná neschopnosť);
 - iii. časové obdobie, počas ktorého sa vyhodnocujú skúsenosti s historickými stratami;
-

- iv. všetky úpravy nevyhnutné na odhad očakávanej kreditnej straty v súlade s platným účtovným rámcom. Napríklad v prípade, ak sú súčasné a predpovedané hospodárske podmienky iné ako podmienky, ktoré existovali v použítom období historického odhadu, mali by sa spraviť úpravy, ktoré sú v priamom súlade s týmito rozdielmi. Úverová inštitúcia okrem toho mohla v analyzovanom historickom období utrieť malú alebo nijakú skutočnú stratu. Súčasné podmienky zamerané na budúcnosť sa však môžu líšiť od podmienok v historickom období a vplyv týchto zmien na očakávanú kreditnú stratu by sa mal posúdiť a oceniť;
- g. zahŕňať proces vyhodnocovania vhodnosti významných vstupov a predpokladov vo vybratej metóde oceňovania očakávaných kreditných strát. Základ pre vstupy a predpoklady použité v procese odhadovania opravných položiek by vo všeobecnosti mal byť medzi obdobiami zhodný. Ak by došlo k zmene vstupov a predpokladov alebo základu pre vstupy a predpoklady, treba zdokumentovať odôvodnenie;
- h. identifikovať situácie, ktoré by vo všeobecnosti viedli k zmenám metód oceňovania očakávaných kreditných strát, vstupov alebo predpokladov medzi jednotlivými obdobiami (napríklad úverové inštitúcie môžu uviesť, že úver, ktorého vyhodnotenie sa v minulosti vykonalo na kolektívnom základe s použitím metódy založenej na pravdepodobnosti zlyhania alebo na strate v prípade zlyhania, sa môže vybrať a vyhodnotiť samostatne s použitím metódy diskontovaných peňažných tokov po prijatí nových informácií týkajúcich sa dlžníka, ako je strata zamestnania);
- i. zohľadniť relevantné vnútorné a vonkajšie faktory, ktoré môžu ovplyvniť odhady očakávaných kreditných strát, ako sú štandardy pre posudzovanie použité na úverovú expozíciu pri vzniku a zmeny týkajúce sa priemyselných, geografických, hospodárskych a politických faktorov;
- j. zaoberať sa spôsobom, akým sa určujú odhady očakávaných kreditných strát (napríklad miery historickej stratovosti alebo analýza migrácie ako východisko upravené na základe informácií o aktuálnych a predpokladaných podmienkach). Úverová inštitúcia by pri vypracovaní odhadu očakávaných kreditných strát mala mať nezaujatý pohľad na neistotu a riziká vo svojich činnostiach poskytovania úverov;
- k. identifikovať, ktoré faktory sa zohľadňujú pri stanovovaní vhodných historických časových období, v priebehu ktorých sa majú vyhodnocovať skúsenosti s historickými stratami. Úverová inštitúcia by mala viesť dostatočné údaje o historických stratách, aby zabezpečila užitočnú analýzu svojich skúsenosti s kreditnými stratami, ktorá sa použije ako východisko v rámci odhadu výšky opravných položiek na kolektívnom alebo individuálnom základe;
- l. určiť mieru, v akej hodnota kolaterálu a ďalších nástrojov na zmiernenie kreditného rizika ovplyvňuje očakávané kreditné straty;
- m. opísať politiky a postupy úverovej inštitúcie týkajúce sa odpisov a vymáhania pohľadávok;

- n. vyžadovať, aby analýzy, odhady, preskúmania a ďalšie úlohy či procesy, ktoré predstavujú vstupy procesu posudzovania a oceňovania kreditného rizika alebo výstupy z neho, vykonávali kvalifikovaní a riadne vyškolení zamestnanci a aby ich potvrdzovali zamestnanci, ktorí sa nezúčastňujú na činnostiach poskytovania úverov úverovej inštitúcie. Uvedené vstupy týchto funkcií a ich výstupy by sa mali riadne zaznamenať a dokumentácia by mala obsahovať jasné vysvetlenia dokladajúce analýzy, odhady a preskúmania;
 - o. zaznamenať metódy použité na validáciu modelov oceňovania očakávaných kreditných strát (napríklad spätné testovanie);
 - p. zabezpečiť, že odhady očakávaných kreditných strát budú primerane obsahovať informácie zamerané na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov, ktoré ešte neboli zohľadnené v rámci opravných položiek oceňovaných na základe jednotlivých expozícií. Na tento účel môže byť potrebné, aby manažment využil svoj úsudok v oblasti úverov založený na skúsenostiach na zohľadnenie všeobecných tendencií v celom portfóliu úverov, zmien obchodného modelu úverovej inštitúcie, makroekonomických faktorov atď.; a
 - q. vyžadovať proces na posúdenie celkovej vhodnosti opravných položiek v súlade s príslušným účtovným rámcom vrátane pravidelného preskúmania modelov očakávaných kreditných strát.
34. Procesom identifikácie kreditného rizika úverovej inštitúcie by sa malo zabezpečiť, aby sa pravidelne náležite identifikovali faktory, ktoré majú vplyv na zmeny kreditného rizika a odhady očakávaných kreditných strát. Okrem toho by zohľadnenie kreditného rizika spojeného s novými produktmi a činnosťami malo predstavovať kľúčovú súčasť procesu identifikácie kreditného rizika, posudzovania kreditného rizika a oceňovania očakávaných kreditných strát.
35. Vrcholový manažment by mal zohľadniť relevantné skutočnosti a okolnosti vrátane informácií zameraných na budúcnosť, ktoré môžu spôsobiť, že sa očakávané kreditné straty budú líšiť z hľadiska historických skúseností, a ktoré môžu mať vplyv na kreditné riziko a úplnú vymáhateľnosť peňažných tokov.
36. Úverová inštitúcia by vzhľadom na faktory spojené s charakterom, schopnosťou a kapitálom dlžníkov, s podmienkami úverových expozícií a hodnotou aktív založených ako kolaterál spoločne s ostatnými nástrojmi na zmiernenie kreditného rizika, ktoré môžu ovplyvniť úplnú vymáhateľnosť peňažných tokov, mala zohľadniť (v závislosti od druhu expozícií):
- a. svoje politiky a postupy poskytovania úverov vrátane svojich štandardov pre posudzovanie a podmienok pre poskytovanie úverov, ktoré boli účinné pri prvotnom vykázaní úverovej expozície dlžníka, a skutočnosť, či úverová expozícia vznikla ako výnimka z tejto politiky. Politika poskytovania úverov úverovej inštitúcie by mala obsahovať podrobné informácie o jej štandardoch pre posudzovanie a usmernenia a postupy, ktorými sa riadi proces schvaľovania úverov úverovej inštitúcie;
 - b. dlžníkove zdroje pravidelného príjmu, ktoré má k dispozícii na úhradu plánovaných splátok;

- c. dlžníkovu schopnosť vytvárať dostatočný tok peňažných prostriedkov počas životnosti finančného nástroja;
 - d. dlžníkovu celkovú úroveň finančnej páky a očakávania týkajúce sa zmien finančnej páky;
 - e. stimuly alebo ochotu dlžníkov plniť svoje záväzky;
 - f. nezaťažené aktíva¹⁰, ktoré dlžník môže založiť ako kolaterál na trhu alebo dvojstranne s cieľom získať finančné prostriedky, a očakávania týkajúce sa zmien hodnoty týchto aktív;
 - g. primerane pravdepodobné jednorazové udalosti a opakované správanie, ktoré môžu ovplyvniť schopnosť dlžníka splniť svoje zmluvné záväzky; a
 - h. aktuálne ohodnotenie kolaterálu a posúdenie faktorov, ktoré môžu mať vplyv na budúcu hodnotu kolaterálu (vzhľadom na to, že hodnoty kolaterálu majú priamy vplyv na odhad straty v prípade zlyhania).
37. Úverové inštitúcie by mali zohľadniť faktory súvisiace s ich obchodným modelom a predpovedané makroekonomické podmienky, pokiaľ majú potenciál ovplyvniť schopnosť úverovej inštitúcie vymáhať splatné sumy, vrátane okrem iného:
- a. požiadaviek týkajúcich sa hospodárskej súťaže a právnych a regulačných požiadaviek;
 - b. trendov týkajúcich sa celkového objemu úverov v inštitúcii;
 - c. celkového profilu z hľadiska kreditného rizika úverových expozícií úverovej inštitúcie a očakávaní týkajúcich sa ich zmien;
 - d. úverovej koncentrácie dlžníkov alebo podľa druhu produktu, segmentu alebo geografického trhu;
 - e. očakávaní týkajúcich sa postupov výberu, odpisovania a vymáhania pohľadávok;
 - f. kvality systému preskúmania kreditného rizika úverovej inštitúcie a stupňa dohľadu vrcholovým manažmentom a riadiacim orgánom úverovej inštitúcie; a
 - g. ostatných faktorov, ktoré môžu mať vplyv na očakávané kreditné straty, okrem iného vrátane očakávaní týkajúcich sa zmien miery nezamestnanosti, hrubého domáceho produktu, referenčných úrokových sadzieb, inflácie, podmienok likvidity alebo technológií.
38. V rámci spoľahlivých metodík kreditného rizika by sa mali zohľadniť odlišné možné scenáre a tieto metodiky by sa nemali opierať výlučne o subjektívne, zaujaté alebo príliš optimistické

¹⁰ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2015/79 z 18. decembra 2014, ktorým sa mení vykonávacie nariadenie (EÚ) č. 680/2014, ktorým sa stanovujú vykonávacie technické predpisy, pokiaľ ide o vykazovanie inštitúciami na účely dohľadu podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013, pokiaľ ide o zaťaženosť aktív, jednotný model údajových bodov a pravidlá validácie.

posúdenia. Úverové inštitúcie by mali vypracovať a zaznamenať svoje procesy na vytvorenie príslušných scenárov, ktoré sa majú použiť pri odhade očakávaných kreditných strát. Konkrétne:

- a. úverové inštitúcie by mali preukázať a zaznamenať, akým spôsobom odhady očakávaných kreditných strát upravujú zmeny scenárov vrátane zmien týkajúcich sa vonkajších podmienok, ktoré môžu mať vplyv na odhad očakávaných kreditných strát alebo na prvky výpočtu očakávaných kreditných strát (ako sú parametre pravdepodobnosti zlyhania a straty v prípade zlyhania);
 - b. úverové inštitúcie by mali mať zdokumentovaný proces stanovenia časového rámca scenárov a v prípade potreby spôsobu, akým sa odhadujú očakávané kreditné straty v prípade expozícií, ktorých životnosť prekračuje obdobie, na ktoré sa vzťahuje použitá hospodárska prognóza;
 - c. scenáre sa môžu vypracúvať interne alebo sa môžu zadávať externým poskytovateľom. V prípade interne vypracúvaných scenárov by úverové inštitúcie mali mať k dispozícii rôznych expertov, ako sú odborníci na riziko, ekonómovia, obchodní riaditelia a vrcholový manažment, ktorí pomáhajú pri výbere scenárov, ktoré sú relevantné pre profil úverových inštitúcií z hľadiska expozície voči kreditnému riziku. V prípade scenárov zadávaných externým poskytovateľom by úverové inštitúcie mali zabezpečiť, aby externý poskytovateľ scenáre prispôbil tak, aby sa v nich odzrkadľoval profil úverových inštitúcií z hľadiska expozície voči podnikateľskému a kreditnému riziku, pretože úverové inštitúcie ostávajú za tieto scenáre zodpovedné;
 - d. spätné testovanie by sa malo vykonávať s cieľom zabezpečiť, aby sa najviac relevantné hospodárske faktory, ktoré majú vplyv na vymáhateľnosť a kreditné riziko, zohľadnili v odhadoch očakávaných kreditných strát a aby sa do nich začlenili;
 - e. v prípade, keď sú k dispozícii trhové ukazovatele (ako sú rozpätia pre swapy na kreditné zlyhanie), vrcholový manažment ich môže považovať za platné referenčné hodnoty, na základe ktorých možno overovať súlad s jeho vlastnými úsudkami.
39. Hoci úverová inštitúcia nemusí identifikovať každý možný scenár alebo vytvoriť jeho model prostredníctvom simulácií scenárov, mala by pri vypracúvaní odhadov očakávaných kreditných strát zohľadniť všetky primerané a preukázateľné informácie, ktoré sa týkajú produktu, dlžníka, obchodného modelu alebo hospodárskeho a regulačného prostredia. Pri vypracúvaní týchto odhadov na účely finančného výkazníctva by úverové inštitúcie mali zohľadniť prax a získané skúsenosti z podobných úloh, ktoré vykonali na regulačné účely (hoci stresové scenáre nie sú určené priamo na účtovné účely). Informácie zamerané na budúcnosť vrátane hospodárskych prognóz a súvisiacich faktorov kreditného rizika použité na odhad očakávaných kreditných strát by mali byť v súlade so vstupmi ďalších relevantných odhadov v rámci finančných výkazov, rozpočtov, strategických a kapitálových plánov a s ostatnými informáciami použitými pri hospodárení a vykazovaní v rámci úverovej inštitúcie.

40. Vrcholový manažment by mal byť schopný preukázať, že rozumie inherentným rizikám pri oceňovaní úverových expozícií a primerane ich zohľadňuje. Úverové inštitúcie by osobitnú pozornosť mali venovať týmto okolnostiam, ktoré by mohli poukazovať na nedostatočné odhady očakávaných kreditných strát:
- a. priznanie úveru dlžníkom na základe nestálych príjmových tokov (ktoré by sa mohli pri poklese zastaviť) alebo bez dokumentácie či s obmedzeným overením dlžníkových zdrojov príjmov;
 - b. vysoké požiadavky na dlhovú službu v pomere k čistým disponibilným očakávaným peňažným tokom dlžníka;
 - c. flexibilné splátkové kalendáre vrátane splátkových prázdnin, splátok úrokov a prvkov negatívnej amortizácie;
 - d. v prípade financovania založeného na nehnuteľnostiach alebo iných aktívach poskytnutie úveru vo výške rovnajúcej sa hodnote financovaného majetku alebo túto hodnotu prevyšujúcej či iné neposkytnutie primeranej marže ochrany kolaterálom;
 - e. neprimeraný nárast úprav úverových expozícií z dôvodu finančných ťažkostí dlžníka¹¹ alebo opätovných prerokovaní či zmien úverových expozícií z iných dôvodov (ako je konkurenčný tlak na úverové inštitúcie);
 - f. obchádzanie požiadaviek na klasifikáciu a ratingové hodnotenie vrátane úpravy splatnosti, refinancovania alebo preklasifikovania úverových expozícií;
 - g. neprimeraný nárast objemu úverov, a to najmä v súvislosti so zvýšením objemu úverov iných veriteľov na tom istom trhu; a
 - h. nárast objemu a závažnosti znehodnotených úverov, úverov, ktoré sú po splatnosti a ktoré majú nízku kvalitu.

¹¹ Pozri aj vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2015/227 z 9. januára 2015, ktorým sa mení vykonávacie nariadenie (EÚ) č. 680/2014, ktorým sa stanovujú vykonávacie technické predpisy, pokiaľ ide o vykazovanie inštitúciami na účely dohľadu podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 (Ú. v. EÚ L 48, 20.2.2015, s. 1), v ktorom sa stanovujú špecifické vymedzenia pojmov odklad splátok a nesplácané expozície.

41. Účtovné politiky úverových inštitúcií by sa mali zaoberať kritériami a metodikami opravných položiek týchto politik by mala obsahovať kritériá a) pre opätovné prerokovania či zmeny úverových expozícií z dôvodu finančných ťažkostí alebo z iných dôvodov aj s ohľadom na špecifické vymedzenie pojmu odklad splátok stanovené v časti 2 prílohy V k vykonávaciemu nariadeniu Komisie (EÚ) č. 680/2014 a b) pre zaobchádzanie s kúpenými alebo vytvorenými znehodnotenými úverovými expozíciami vymedzenými v príslušnom účtovnom rámci:
- a. Úverové inštitúcie by mali zohľadniť tieto kritériá týkajúce sa opätovných prerokovaní alebo zmien úverových expozícií:
- i. Metodika opravných položiek by úverovým inštitúciám mala umožniť vykonať dôsledné posúdenie kreditného rizika a ocenenie očakávaných kreditných strát, a to tak, že výška opravných položiek bude naďalej odzrkadľovať vymáhateľnosť podstaty opätovne prerokovanej alebo zmenenej expozície bez ohľadu na to, či sa podľa platného účtovného rámca ukončí vykazovanie pôvodného aktíva.
 - ii. Opätovné prerokovania alebo zmeny by nemali automaticky viesť k záveru, že došlo k okamžitému zníženiu kreditného rizika expozície. Každé zníženie výšky vykazovaných opravných položiek z dôvodu zvýšeného kreditného rizika by sa malo preukázať presvedčivými dôkazmi. Zákazníci by mali preukázať trvalo uspokojivé plnenie platobného záväzku počas primeraného obdobia, než sa kreditné riziko bude môcť považovať za znížené, pričom sa zohľadnia aj príslušné požiadavky pre expozície v skúšobnej lehote vymedzenej v časti 2 prílohy V k vykonávaciemu nariadeniu Komisie (EÚ) č. 680/2014.
 - iii. Úverové inštitúcie by mali starostlivo zvážiť, či je vymáhanie istiny úveru primerane zaručené, ak sa splácanie uskutočňuje výlučne formou splátok úrokov následne po opätovnom prerokovaní alebo zmene. Ďalšie očakávané oneskorenia splátok týchto peňažných tokov navyše môžu byť dôkazom toho, že kreditné riziko sa nezlepšilo, a preto by sa mala pozorne prehodnotiť úroveň očakávaných kreditných strát.
 - iv. V metodikách by sa od zamestnancov poskytujúcich úvery malo požadovať, aby bezodkladne informovali účtovnú organizačnú zložku inštitúcie, keď sa opätovne prerokujú alebo menia expozície, s cieľom zabezpečiť náležité zaúčtovanie zmeny. V prípade komplexnejších opätovných prerokovaní a zmien by medzi zamestnancami poskytujúcimi úvery a účtovnou organizačnou zložkou mala prebiehať pravidelná komunikácia.
- b. Úverové inštitúcie by mali zohľadniť tieto kritériá týkajúce sa kúpených alebo vzniknutých znehodnotených úverových expozícií:
- i. Metodika by mala umožňovať primeranú identifikáciu a účtovanie kúpených alebo vzniknutých úverovo znehodnotených pôžičiek.

- ii. Odhady peňažných tokov týchto úverových expozícií by sa mali každé obdobie vykazovania preskúmať a podľa potreby aktualizovať. Takéto aktualizácie by sa mali riadne preukázať a zaznamenať a mal by ich schváliť vrcholový manažment.

4.2.3 Zásada č. 3 – Proces ratingového hodnotenia kreditného rizika a zoskupovanie

Úverová inštitúcia by mala zaviesť proces ratingového hodnotenia kreditného rizika, aby mohla primerane zoskupovať úverové expozície na základe spoločných charakteristík kreditného rizika.

Proces ratingového hodnotenia kreditného rizika

42. Úverové inštitúcie by v rámci svojho procesu pri posudzovaní kreditného rizika mali zaviesť komplexné postupy a informačné systémy na monitorovanie kvality svojich úverových expozícií. Ich súčasťou je účinný proces ratingového hodnotenia kreditného rizika, ktorý zachytáva premenlivú úroveň, povahu a faktory kreditného rizika, ktoré sa časom môžu prejaviť, aby sa primerane zabezpečilo, že všetky úverové expozície sa budú riadne monitorovať a že opravné položky očakávaných kreditných strát sa náležite ocenia.
43. Proces ratingového hodnotenia kreditného rizika by mal zahŕňať funkciu nezávislého preskúmania. Na počiatočné priradenie stupňov kreditného rizika k expozíciám a neustálu aktualizáciu zamestnancami v prvej línii poskytujúcimi úvery by sa malo vzťahovať preskúmanie funkciou nezávislého preskúmania.
44. Úverové inštitúcie by pri priraďovaní stupňa kreditného rizika po prvotnom vykázaní úverovej expozície mali zohľadniť niekoľko kritérií vrátane, v primeranej miere, druhu produktu, zmluvných podmienok, druhu a výšky kolaterálu, charakteristík dlžníka a geografických kritérií alebo ich kombináciu.
45. Pri zmene priradených existujúcich stupňov kreditného rizika, buď na portfóliovom, alebo na individuálnom základe, by úverové inštitúcie mali zohľadniť ostatné relevantné faktory, okrem iného napríklad zmeny výhľadu v oblasti priemyslu, rýchlosti rastu podnikov, nálad spotrebiteľov a zmeny hospodárskych prognóz (ako sú úrokové sadzby, miery nezamestnanosti a ceny komodít), ako aj nedostatky týkajúce sa posudzovania identifikované po prvotnom vykázaní.
46. V ratingovom systéme pre kreditné riziko by sa pri posudzovaní vplyvu zmien v rámci kreditného rizika mali zachytiť všetky úverové expozície, a nie len tie, v prípade ktorých mohlo dôjsť k výraznému zvýšeniu kreditného rizika, v prípade ktorých mohli vzniknúť straty alebo ktoré sú inak úverovo znehodnotenú. Tým sa zohľadní vhodné rozdelenie kreditného rizika a zoskupenie úverových expozícií v rámci ratingového systému pre kreditné riziko a odzrkadlí riziko jednotlivých expozícií, ako aj úroveň kreditného rizika v portfóliu ako celku po zhrnutí všetkých expozícií. V tejto súvislosti by účinný ratingový systém pre kreditné riziko mal

úverovým inštitúciám umožniť identifikovať presun kreditného rizika, ako aj výrazné zmeny kreditného rizika.

47. Úverové inštitúcie by mali opísať prvky svojho ratingového systému pre kreditné riziko, pričom jasne vymedzia každý stupeň kreditného rizika a určia pracovníkov zodpovedných za návrh, vykonanie, prevádzku a výkonnosť systému, ako aj pracovníkov zodpovedných za pravidelné testovanie a validáciu (t. j. funkcia nezávislého preskúmania).
48. Stupne kreditného rizika by sa mali preskúmať vždy, keď sa prijme príslušná nová informácia alebo keď sa zmení očakávanie úverovej inštitúcie týkajúce sa kreditného rizika. V prípade priradených stupňov kreditného rizika by sa malo vykonávať pravidelné formálne preskúmanie (napríklad aspoň raz ročne alebo častejšie, ak je to v jurisdikcii potrebné), aby sa primerane zabezpečilo, že tieto stupne sú priradené správne a že sú aktuálne. Stupne kreditného rizika jednotlivito posudzovaných úverových expozícií, ktoré majú vyššie riziko alebo sú úverovo znehodnotené, by sa mali preskúmať častejšie než raz ročne. Odhady očakávaných kreditných strát by sa mali aktualizovať včas, aby sa v nich odzrkadľovali zmeny stupňov kreditného rizika buď pre skupiny expozícií, alebo pre jednotlivé expozície.

Zoskupovanie založené na spoločných charakteristikách kreditného rizika

49. Úverové inštitúcie by mali zoskupovať expozície so spoločnými charakteristikami kreditného rizika spôsobom, ktorý je dostatočne podrobný, aby bolo možné primerane posúdiť zmeny kreditného rizika, a tým aj vplyv na odhad očakávaných kreditných strát v prípade týchto skupín.
50. Metodika úverovej inštitúcie na zoskupovanie expozícií s cieľom posúdiť kreditné riziko (napríklad podľa typu nástroja, zmluvných podmienok pri produkte, segmentu priemyslu/trhu, geografickej polohy alebo ročníkov) by sa mala zaznamenať a mala by podliehať vhodnému preskúmaniu a internému schváleniu vrcholovým manažmentom.
51. Úverové expozície by sa mali zoskupovať podľa spoločných charakteristík kreditného rizika, aby zmeny úrovne kreditného rizika reagovali na vplyv meniacich sa podmienok na spoločné rozpätie faktorov kreditného rizika. To znamená zohľadniť účinok na kreditné riziko skupiny v reakcii na zmeny informácií zameraných na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov. Vrcholový manažment by mal preskúmať základ zoskupovania, aby zabezpečil, že expozície v rámci skupiny ostanú jednotné z hľadiska ich reakcie na faktory kreditného rizika a že sa časom nezmenili príslušné charakteristiky kreditného rizika a ich vplyv na úroveň kreditného rizika pre skupinu.
52. Expozície by sa nemali zoskupovať tak, aby zvýšenie kreditného rizika konkrétnych expozícií zakryl výkon skupiny ako celku.
53. Úverové inštitúcie by mali zaviesť spoľahlivý proces, ktorým sa zabezpečí vhodné prvotné zoskupenie ich úverových expozícií. Následne by sa skupiny expozícií mali prehodnotiť a expozície by sa mali znovu rozdeliť, ak sa získali príslušné nové informácie alebo ak zo

zmenených očakávaní úverovej inštitúcie týkajúcich sa kreditného rizika vyplýva, že sa vyžaduje trvalá úprava. Ak úverová inštitúcia nie je schopná včas znovu rozdeliť expozície, mala by sa použiť dočasná úprava.

Používanie dočasných úprav

54. Úverové inštitúcie by dočasné úpravy opravných položiek mali používať iba ako dočasné riešenie, najmä v prechodných okolnostiach alebo vtedy, keď nie je dostatok času, aby sa príslušné nové informácie náležite začlenili do existujúceho ratingového hodnotenia kreditného rizika a procesu modelovania alebo aby sa znovu rozdelili existujúce skupiny úverových expozícií, alebo vtedy, keď úverové expozície v rámci skupiny takýchto expozícií reagujú na faktory alebo udalosti inak, než sa pôvodne očakávalo.
55. Takéto úpravy by sa v prípade stálych rizikových faktorov nemali používať dlhý čas bez prerušenia. Ak sa nepredpokladá, že dôvod úpravy bude dočasný, napríklad v prípade výskytu nového rizikového faktora, ktorý v minulosti nebol začlenený do metodiky inštitúcie týkajúcej sa opravných položiek, metodika by sa v blízkom čase mala aktualizovať, aby sa do nej začlenil faktor, ktorý by mal mať neustály vplyv na oceňovanie očakávaných kreditných strát.
56. Použitie dočasných úprav si vyžaduje uplatniť značnú mieru úsudku, pričom vzniká potenciál zaujatosti. S cieľom zabrániť vzniku potenciálu zaujatosti by dočasné úpravy mali byť v priamom súlade s prognózami zameranými na budúcnosť, ktoré sa opierajú o príslušnú dokumentáciu, a mali by podliehať príslušným postupom riadenia.

4.2.4 Zásada č. 4 – Primeranosť opravných položiek

Súhrnná suma opravných položiek úverovej inštitúcie, bez ohľadu na to, či sa opravné položky určujú na kolektívnom alebo individuálnom základe, by mala byť primeraná a v súlade s cieľmi platného účtovného rámca.

57. Úverové inštitúcie by mali zaviesť spoľahlivé metodiky týkajúce sa kreditného rizika s cieľom, že celkový zostatok opravných položiek pre očakávané kreditné straty sa bude vypracúvať v súlade s platným účtovným rámcom a že primerane odzrkadľuje očakávané kreditné straty v tomto rámci.
58. Pri posudzovaní primeranosti opravných položiek by úverové inštitúcie mali zohľadniť príslušné faktory a očakávania ku dňu vykazovania, ktoré môžu ovplyvniť vymáhateľnosť zvyšných peňažných tokov v priebehu životnosti skupiny úverových expozícií alebo samostatnej úverovej expozície. Úverové inštitúcie by mali posúdiť informácie, ktoré prekračujú historické a aktuálne údaje, a zohľadniť primerané a preukázateľné informácie zamerané na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov, ktoré sú podstatné pre hodnotenú expozíciu (napríklad retailovú alebo veľkoobchodnú) v súlade s platným účtovným rámcom.

59. V závislosti od schopnosti začleniť informácie zamerané na budúcnosť do odhadu očakávaných kreditných strát môžu úverové inštitúcie používať prístupy individuálneho alebo kolektívneho posudzovania; bez ohľadu na použitý prístup posudzovania by mali byť v súlade s príslušnými účtovnými požiadavkami a nemali by viesť k podstatne odlišným oceneniam opravných položiek. Individuálne a kolektívne posudzovanie tvoria spoločne základ pre opravné položky očakávaných kreditných strát.
60. Použitý prístup posudzovania očakávaných kreditných strát by mal byť najvhodnejší pri osobitných okolnostiach a za normálnych okolností by mal byť v súlade so spôsobom, akým úverová inštitúcia spravuje úverové expozície. Napríklad v prípade veľkých skupín rovnorodých úverových expozícií so spoločnými charakteristikami kreditného rizika, ako sú retailové portfóliá, sa často používa kolektívne posudzovanie. Individuálne posudzovania sa často vykonávajú v prípade značných expozícií alebo v prípadoch, keď boli na úrovni individuálnych pôžičiek identifikované problémy s úvermi, ako je kontrolný zoznam a pôžičky po dátume splatnosti.
61. Bez ohľadu na prístup posudzovania, ktorý úverová inštitúcia používa (individuálny alebo kolektívny), mala by zabezpečiť, že tento prístup nebude mať za následok oneskorené vykázanie očakávaných kreditných strát.
62. Keď úverové inštitúcie používajú individuálne posudzovanie, súčasťou odhadu očakávaných kreditných strát by vždy mal byť očakávaný vplyv všetkých primeraných a preukázateľných informácií zameraných na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov, ktoré ovplyvňujú vymáhateľnosť a kreditné riziko. Pri uplatňovaní prístupu individuálneho posudzovania by sa rovnako ako v prípade kolektívneho posudzovania malo v dokumentácii úverovej inštitúcie jasne preukázať, ako sa informácie zamerané na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov odzrkadlili v individuálnom posudzovaní.
63. V prípadoch, keď sa v individuálnom posúdení expozícií úverovej inštitúcie primerane nezohľadnili informácie zamerané na budúcnosť, a s cieľom umožniť identifikovať vzťah medzi informáciami zameranými na budúcnosť a odhadmi očakávaných kreditných strát, ktorý by nemusel byť zjavný na individuálnej úrovni, by inštitúcia mala zoskupiť úverové expozície so spoločnými charakteristikami kreditného rizika s cieľom odhadnúť vplyv informácií zameraných na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov. Naopak, keď úverové inštitúcie zistia, že všetky primerané a preukázateľné informácie zamerané na budúcnosť boli začlenené do individuálneho posúdenia očakávaných kreditných strát, dopĺňujúce výhľadové posúdenie by sa nemalo vykonať na kolektívnom základe, ak by to mohlo viesť k dvojitému započítaniu.

4.2.5 Zásada č. 5 – Validácia modelu očakávaných kreditných strát

Úverová inštitúcia by mala zaviesť politiky a postupy na primeranú validáciu modelov používaných na oceňovanie očakávaných kreditných strát.

64. Úverové inštitúcie môžu v procese posudzovania a oceňovania očakávaných kreditných strát na identifikáciu a oceňovanie rizika aj na úrovni jednotlivých úverových expozícií, aj na úrovni celkového portfólia použiť modely a odhady založené na predpokladoch, vrátane úverového hodnotenia, identifikácie kreditného rizika, oceňovania opravných položiek očakávaných kreditných strát na účtovné účely, stresového testovania a alokácie kapitálu. V modeloch použitých v procese posudzovania a oceňovania očakávaných kreditných strát by sa mali zohľadniť zmeny týkajúce sa dlžníka a premenných súvisiacich s kreditným rizikom, ako sú zmeny pravdepodobnosti zlyhania, strát v prípade zlyhania, výšky expozície, hodnôt kolaterálu, presunu pravdepodobnosti zlyhania a stupňov interného kreditného rizika dlžníka založených na historických a aktuálnych, primeraných a preukázateľných informáciách zameraných na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov.
65. Úverové inštitúcie by mali mať spoľahlivé politiky a postupy na primeranú validáciu presnosti a konzistentnosti modelov použitých na posudzovanie kreditného rizika a oceňovanie očakávaných kreditných strát na začiatku používania modelu a priebežne počas jeho používania vrátane ich ratingových systémov a procesov pre kreditné riziko založených na modeloch a odhadu všetkých relevantných zložiek rizika. Takéto politiky a postupy by primerane mali zahŕňať úlohu odborného úsudku.
66. Validácia modelu by sa mala vykonávať vtedy, keď sa modely očakávaných kreditných strát na začiatku vypracúvajú a keď sa tieto modely významne menia, a touto validáciou by sa malo zabezpečiť, že modely budú neustále vhodné na svoj navrhovaný účel.
67. Spoľahlivý rámec validácie modelu by mal okrem iného obsahovať tieto prvky:
- Jasné úlohy a povinnosti týkajúce sa validácie modelu s dostatočnou nezávislosťou a právomocami. Validácia modelu by mala prebiehať nezávisle od procesu vývoja modelu a mali by ju vykonávať zamestnanci s potrebnými skúsenosťami a kvalifikáciou. Zistenia a výsledky validácie modelu by sa mali okamžite a včas oznámiť útvaru na príslušnej úrovni. Ak úverová inštitúcia svoju validačnú funkciu zadala externému poskytovateľovi, úverová inštitúcia naďalej zodpovedá za účinnosť všetkých činností v oblasti validácie modelu a mala by zabezpečiť, že výkon externého poskytovateľa bude neustále spĺňať prvky spoľahlivého rámca validácie modelu.
 - Primeraný rozsah a metodika validácie modelu by mali zahŕňať systematický proces vyhodnocovania spoľahlivosti, konzistentnosti a správnosti modelu, ako aj toho, či má stále význam pre základnú jednotlivú úverovú expozíciu alebo portfólio. Účinný proces validácie modelu by mal takisto umožniť včas rozpoznať prípadné obmedzenia modelu a zaoberať sa ich riešením. Do rozsahu validácie by malo patriť preskúmanie vstupov modelu, koncepcie modelu a výstupov či výkonnosti modelu.
 - Vstupy modelu:* Úverové inštitúcie by mali mať interne ustanovené normy týkajúce sa kvality a spoľahlivosti údajov (historické a aktuálne informácie a informácie zamerané na budúcnosť) používaných ako vstupy pre model. Údaje použité na odhad opravných

položiek očakávaných kreditných strát by sa mali týkať portfólií úverových inštitúcií, a pokiaľ to je možné, mali by byť presné, spoľahlivé a úplné (t. j. bez výnimiek, ktoré by mohli ovplyvniť odhady očakávaných kreditných strát). Validáciou by sa malo zabezpečiť, že použité údaje budú spĺňať tieto normy.

- *Koncepcia modelu:* V prípade koncepcie modelu by sa validáciou malo posúdiť, že hlavná hypotéza modelu je koncepčne spoľahlivá, uznávaná a všeobecne prijímaná na svoj plánovaný účel. Z hľadiska budúcnosti by sa validáciou mal posudzovať aj rozsah, v akom sa v modeli môžu na úrovni celého modelu a jednotlivých rizikových faktorov zohľadniť zmeny hospodárskeho alebo kreditného prostredia, ako aj zmeny obchodného profilu alebo stratégie portfólia bez toho, aby sa významne zmenšila spoľahlivosť modelu.
 - *Výstup či výkonnosť modelu:* Úverové inštitúcie by mali mať interne ustanovené normy týkajúce sa prijateľnej výkonnosti modelu. Ak dôjde k závažnému porušeniu hraničných hodnôt výkonnosti, mali by sa prijať nápravné opatrenia v miere potrebnej na opätovné nastavenie alebo prepracovanie modelu.
- c. Komplexné zdokumentovanie rámca a procesu validácie modelu. Jeho súčasťou by malo byť zaznamenanie vykonaných postupov validácie, všetkých zmien metodiky a nástrojov validácie, rozpätia použitých údajov, výsledkov validácie a všetkých nápravných opatrení, ktoré boli v prípade potreby prijaté. Úverové inštitúcie by mali zabezpečiť, že dokumentácia sa bude pravidelne preskúmavať a aktualizovať.
- d. Preskúmanie procesu validácie modelu nezávislými stranami (napr. interné alebo externé subjekty) s cieľom vyhodnotiť celkovú účinnosť procesu validácie modelu a nezávislosť procesu validácie modelu od procesu vývoja. Zistenia preskúmania by sa mali okamžite a včas oznámiť útvaru na príslušnej úrovni (napr. vrcholovému manažmentu, výboru pre audit).

4.2.6 Zásada č. 6 – Úsudok v oblasti úverov založený na skúsenostiach

Pre posúdenie kreditného rizika a ocenenie očakávaných kreditných strát je zásadné, aby úverové inštitúcie využívali úsudok v oblasti úverov založený na skúsenostiach, a to najmä keď zohľadňujú primerané a preukázateľné informácie zamerané na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov.

68. Úverové inštitúcie by mali mať nevyhnutné nástroje, aby zabezpečili spoľahlivý odhad a včasné vykázanie očakávaných kreditných strát. Vzhľadom na to, že informácie o skúsenostiach s historickými stratami alebo vplyve aktuálnych podmienok nemusia v úverových expozíciách plne odzrkadľovať kreditné riziko, úverové inštitúcie by svoj úsudok v oblasti úverov založený na skúsenostiach mali uplatňovať, aby dôkladne začlenili očakávaný vplyv všetkých primeraných a preukázateľných informácií zameraných na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov na ich odhad očakávaných kreditných strát. Uplatňovanie úsudku úverovej inštitúcie v oblasti úverov založeného na skúsenostiach by sa malo

zdokumentovať v rámci metodiky kreditného rizika úverovej inštitúcie a malo by podliehať primeranému dohľadu.

69. Historické informácie predstavujú užitočný základ na identifikáciu tendencií a vzájomných vzťahov potrebných na rozpoznanie faktorov kreditného rizika pre úverové expozície. V odhadoch očakávaných kreditných strát sa však nesmie prehliadať účinok udalostí (zameraných na budúcnosť) a podmienok týchto faktorov. V odhade by sa mal odzrkadľovať očakávaný budúci nedostatok hotovosti vyplývajúci z tohto účinku.
70. Úverová inštitúcia by sa nemala vyhýbať zohľadneniu informácií zameraných na budúcnosť na základe toho, že náklady na začlenenie týchto informácií úverová inštitúcia považuje za veľmi vysoké alebo zbytočné, alebo z dôvodu, že pri formulovaní scenárov zameraných na budúcnosť existuje neistota, pokiaľ dodatočné náklady a prevádzkové zaťaženie, ktoré sa majú zaviesť, neprispievajú k vysoko kvalitnému zavedeniu účtovného rámca pre očakávané kreditné straty.
71. Úverové inštitúcie by mali byť schopné preukázať, že informácie zamerané na budúcnosť zohľadnené v procese odhadu očakávaných kreditných strát majú v prípade konkrétnych expozícií alebo portfólií spojitosť s faktormi kreditného rizika. Vzhľadom na to, že nemusí byť možné z formálneho štatistického hľadiska preukázať presvedčivú súvislosť medzi určitými typmi informácií, či dokonca medzi súborom informácií ako celku, a faktormi kreditného rizika, úverové inštitúcie by mali svoj úsudok v oblasti úverov založený na skúsenostiach použiť pri stanovovaní vhodnej úrovne individuálnej alebo kolektívnej opravnej položky. Keď sa faktor zameraný na budúcnosť, ktorý bol označený za podstatný, nezačlení do individuálneho alebo kolektívneho posudzovania, môže byť potrebné spraviť dočasné úpravy.
72. Makroekonomické prognózy a ďalšie príslušné informácie by sa mali dôsledne uplatňovať vo všetkých portfóliách, v ktorých tieto prognózy či predpoklady rovnakým spôsobom ovplyvňujú faktory kreditného rizika daných portfólií. Úverové inštitúcie by pri vypracúvaní odhadov očakávaných kreditných strát mali okrem toho uplatniť svoj úsudok v oblasti úverov založený na skúsenostiach s cieľom zohľadniť svoje miesto v úverovom cykle, ktoré sa môže líšiť v jednotlivých jurisdikciách, kde majú úverové expozície.
73. Úverové inštitúcie by pri stanovovaní výšky opravných položiek očakávaných kreditných strát, ktorú treba vykázať na účtovné účely, mali postupovať opatrne, aby sa zabezpečila primeranosť výsledných odhadov (t. j. aby boli v súlade s neutralitou a aby neboli ani podcenené, ani precenené).
74. Úverové inštitúcie by navyše mali pri vypracúvaní svojho odhadu očakávaných kreditných strát využiť široký okruh informácií získaných v procese riadenia kreditného rizika vrátane informácií zameraných na budúcnosť na účely riadenia rizík a kapitálovej primeranosti.

4.2.7 Zásada č. 7 – Spoločné procesy, systémy, nástroje a údaje

Úverové inštitúcie by mali mať spoľahlivý proces posudzovania a oceňovania kreditného rizika, ktorý im poskytne pevný základ spoločných procesov, systémov, nástrojov a údajov na posúdenie kreditného rizika a účtovanie očakávaných kreditných strát.

75. Úverové inštitúcie by v najvyššej možnej miere mali na posudzovanie kreditného rizika, oceňovanie očakávaných kreditných strát na účtovné účely a stanovenie očakávaných strát na účely kapitálovej primeranosti používať spoločné procesy, systémy, nástroje a údaje, aby tým posilnili spoľahlivosť a dôslednosť výsledných odhadov očakávaných kreditných strát, zvýšili transparentnosť a prostredníctvom trhovej disciplíny poskytli stimuly na dodržiavanie spoľahlivých postupov v oblasti kreditného rizika.
76. Postupy v oblasti kreditného rizika by sa mali pravidelne preskúmavať, aby sa zabezpečilo, že sa zachytia dôležité údaje dostupné v celej organizácii úverovej inštitúcie a že sa so zmenou postupov posudzovania alebo obchodných praktík úverovej inštitúcie alebo ich vývinom v čase aktualizujú systémy. Treba ustanoviť systém spätnej väzby, aby sa zabezpečilo, že sa informácie o odhadoch očakávaných kreditných strát, zmenách kreditného rizika a skutočných stratách spojených s úverovými expozíciami poskytnú odborníkom v oblasti kreditného rizika, účtovníkom a zamestnancom v oblasti regulačného výkazníctva a najmä zamestnancom posudzujúcim úvery.
77. Uvedené spoločné procesy, systémy, nástroje a údaje by mohli zahŕňať ratingové systémy pre kreditné riziko, odhadované pravdepodobnosti zlyhania (podliehajúce primeraným úpravám), stav po splatnosti, pomer výšky úveru k hodnote zabezpečenia, miery historickej stratovosti, druh produktu, plán amortizácie, požiadavky na akontáciu, trhový segment, geografickú polohu, ročník (t. j. dátum vzniku) a typ kolaterálu.

4.2.8 Zásada č. 8 – Zverejňovanie

Zverejňovanie informácií úverovej inštitúcie by malo podporovať transparentnosť a porovnateľnosť prostredníctvom poskytovania včasných, relevantných informácií užitočných pre rozhodovanie.

78. Cieľom zverejňovania informácií je poskytnúť jasné a zrozumiteľné informácie užitočné pre rozhodovanie o finančnej situácii a výkonnosti úverovej inštitúcie a o ich zmenách širokému okruhu používateľov. Úverové inštitúcie by sa mali usilovať poskytovať informácie, ktoré sú relevantné a porovnateľné, aby používatelia mohli prijať včas informované rozhodnutia a aby mohli vyhodnotiť správu zo strany riadiaceho orgánu a vrcholového manažmentu.
79. Zverejňovanie informácií o finančnom hospodárení a riadení kreditného rizika by sa malo uskutočňovať v súlade s platným účtovným rámcom a rámcom dohľadu¹². Úverové inštitúcie

¹² V súlade s ôsmou časťou nariadenia (EÚ) č. 575/2013, s usmerneniami EBA/GL/2016/11 o požiadavkách na zverejňovanie informácií podľa ôsmej časti nariadenia (EÚ) č. 575/2013 a s usmerneniami EBA/GL/2014/14 týkajúcimi

by mali zverejňovať informácie potrebné na dôkladný opis expozície úverových inštitúcií voči kreditnému riziku vrátane svojich odhadov očakávaných kreditných strát a na poskytnutie relevantných informácií o postupoch posudzovania úverovej inštitúcie.

80. V zhode s platnými účtovnými štandardmi a predpismi by vrcholový manažment úverových inštitúcií mal uplatniť vlastný úsudok na stanovenie primeranej úrovne zoskupovania a členenia zverejnených údajov, a to tak, aby zverejňovanie informácií naďalej spĺňalo účtovné požiadavky a poskytovalo používateľom prehľad o expozícii voči kreditnému riziku a očakávaných kreditných stratách úverovej inštitúcie, aby mohli vykonávať analýzu jednotlivých inštitúcií a porovnania príslušných partnerských skupín.
81. Kvantitatívne a kvalitatívne zverejnenia informácií ako celok by používateľom mali poskytnúť hlavné predpoklady či vstupy použité na vypracovanie odhadov očakávaných kreditných strát. Zverejňovaním informácií by sa malo poukázať na politiky a vymedzenia, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť odhadu očakávaných kreditných strát (napríklad základ úverovej inštitúcie pre zoskupovanie úverových expozícií v portfóliách s podobnými charakteristikami kreditného rizika a ich definícia zlyhania¹³), na faktory, ktoré sú príčinou zmien odhadov očakávaných kreditných strát, a na spôsoby, akým bol začlenený úsudok vrcholového manažmentu v oblasti úverov založený na skúsenostiach. Zverejnenie významných politík by malo naznačiť, ako sa tieto politiky vykonali v konkrétnom kontexte úverovej inštitúcie.
82. Úverové inštitúcie by mali poskytnúť kvalitatívne zverejnenia informácií o tom, akým spôsobom sa informácie zamerané na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov začlenili do procesu odhadu očakávaných kreditných strát v súlade s platným účtovným rámcom, najmä keď posudzovanie prebieha na individuálnom základe.
83. Zverejňovanie informácií týkajúcich sa základu zoskupovania úverových expozícií by malo obsahovať informácie o tom, ako sa vrcholový manažment presvedčí o správnom zoskupení úverových expozícií, aby tieto skupiny mali aj naďalej spoločné charakteristiky kreditného rizika.
84. Na zvýšenie kvality a zmysluplnosti informácií zverejnených na účely odhadov očakávaných kreditných strát by úverové inštitúcie mali vysvetliť významné zmeny odhadu očakávaných kreditných strát v jednotlivých obdobiach. Tieto informácie by mali zahŕňať príslušné kvalitatívne a kvantitatívne zverejnenia informácií spôsobom, ktorým sa zvýši porozumenie toho, ako sa zmenili odhady očakávaných kreditných strát.
85. Riadiaci orgán úverových inštitúcií by mal pravidelne preskúmať svoje politiky zverejňovania informácií, aby zabezpečil, že zverejnené informácie budú naďalej relevantné pre rizikový

sa významnosti, internosti a dôvernosti informácií a častosti zverejňovania informácií podľa článku 432 ods. 1 a 2 a článku 433 nariadenia (EÚ) č. 575/2013.

¹³ Podrobnejšie usmernenia týkajúce sa vymedzenia zlyhania sa nachádzajú v bodoch 89 a 90 v nasledujúcom oddiele.

profil úverovej inštitúcie, koncentrácie produktov, priemyselné normy a aktuálne trhové podmienky. V dôsledku toho by úverové inštitúcie mali zverejňovať informácie, ktoré uľahčujú porovnanie s rovnocennými inštitúciami, čím sa používateľom umožní sledovať zmeny odhadov očakávaných kreditných strát úverovej inštitúcie v jednotlivých obdobiach a vykonávať užitočné analýzy celých vnútroštátnych a medzinárodných partnerských skupín.

4.3 Usmernenia týkajúce sa úverových inštitúcií, ktoré uplatňujú štandard IFRS 9

Tento oddiel obsahuje usmernenia týkajúce sa prvkov požiadaviek na očakávané kreditné straty v oddieloch štandardu IFRS 9 o znehodnotení – i) opravná položka na stratu v hodnote rovnajúcej sa 12-mesačným očakávaným kreditným stratám; ii) posúdenie výrazného zvýšenia kreditného rizika; a iii) použitie praktických pomôcok –, ktoré nie sú spoločné pre ďalšie účtovné rámce pre očakávané kreditné straty a mali by sa vykladať v spojení s ostatnými oddielmi týchto usmernení.

4.3.1 Opravná položka na stratu v hodnote rovnajúcej sa 12-mesačným očakávaným kreditným stratám

86. V súlade s odsekom 5.5.5 štandardu IFRS 9, „ak od prvotného vykázania nedošlo k dátumu vykazovania k výraznému zvýšeniu úverového rizika vyplývajúceho z finančného nástroja, účtovná jednotka oceňuje opravnú položku na stratu pre uvedený finančný nástroj v hodnote, ktorá sa rovná 12-mesačným očakávaným kreditným stratám“. Úverové inštitúcie by mali oceňovať očakávané kreditné straty pre všetky úverové expozície a nulová opravná položka by mala byť zriedkavá, pretože odhady očakávaných kreditných strát predstavujú sumu váženú pravdepodobnosťou, v ktorej by sa vždy mala odzrkadľovať pravdepodobnosť výskytu kreditnej straty (pozri odseky 5.5.17 a 5.5.18 štandardu IFRS 9). Nulová opravná položka by sa však mohla objaviť napríklad pri úveroch plne zabezpečených kolaterálom (hoci úverové inštitúcie by mali byť opatrné pri vypracúvaní odhadov hodnoty kolaterálu, lebo ocenenie kolaterálu pri vzniku sa počas životnosti úveru môže meniť).
87. Úverové inštitúcie by mali prijať aktívny prístup k posudzovaniu a oceňovaniu 12-mesačných očakávaných kreditných strát, ktorý umožní včas zistiť kreditné riziko, a tým aj včasné vykázanie týchto zmien očakávaných kreditných strát. V súlade so zásadou č. 6 by odhady výšky a načasovania 12-mesačných očakávaných kreditných strát mali odzrkadľovať úsudok vrcholového manažmentu v oblasti úverov založený na skúsenostiach a mali by predstavovať nezaujatý odhad očakávaných kreditných strát vážený pravdepodobnosťou určený na základe zohľadnenia viacerých možných výsledkov.
88. V štandarde IFRS 9 sa hodnota rovnajúca sa 12-mesačným očakávaným kreditným stratám vymedzuje ako „tá časť očakávaných kreditných strát počas celej životnosti, ktorá predstavuje očakávané kreditné straty vyplývajúce z prípadov zlyhania finančného nástroja, ku ktorým

môže potenciálne dôjsť v období 12 mesiacov po dátume vykazovania“¹⁴. Úverové inštitúcie na tieto účely musia vziať na vedomie, že hodnota rovnajúca sa 12-mesačným očakávaným kreditným stratám nepredstavuje len straty očakávané v nasledujúcich dvanástich mesiacov, ale podľa odseku B5.5.43 štandardu IFRS 9 ide o očakávané nedostatky hotovosti počas životnosti úverovej expozície alebo skupiny týchto expozícií spôsobené stratovými udalosťami, ku ktorým by mohlo dôjsť v priebehu nasledujúcich dvanástich mesiacov. Úverové inštitúcie musia vziať na vedomie aj to, že v súlade s odsekom 5.5.9 štandardu IFRS 9 sa na posúdenie, či by sa v prípade finančného nástroja malo prejsť k oceňovaniu očakávaných kreditných strát počas celej životnosti, musí zohľadniť zmena rizika výskytu zlyhania počas očakávanej životnosti finančného nástroja. Za určitých okolností štandard IFRS 9 umožňuje, aby sa na toto posúdenie použili zmeny rizika výskytu zlyhania počas nasledujúcich dvanástich mesiacov. Tento postup však nemusí byť vždy vhodný a osobitnú pozornosť treba venovať príkladom uvedeným v odseku B5.5.14 štandardu IFRS 9.

89. Odsek B5.5.37 štandardu IFRS 9 neobsahuje definíciu zlyhania, ale vyžaduje sa v ňom, aby úverové inštitúcie definovali zlyhanie spôsobom, ktorý je konzistentný s definíciou použitou na účely vnútorného riadenia kreditného rizika. Uvedený odsek obsahuje aj vyvrátiteľnú domnienku, že zlyhanie sa vyskytne najneskôr 90 dní po splatnosti. Pri prijímaní definície zlyhania na účtovné účely by sa úverové inštitúcie mali riadiť definíciou použitou na regulačné účely, uvedenou v článku 178 nariadenia (EÚ) č. 575/2013¹⁵, ktorá zahŕňa:
- a. kvalitatívne kritérium, podľa ktorého „inštitúcia usúdi, že dlžník pravdepodobne nesplátí svoje kreditné záväzky voči inštitúcii, materskej spoločnosti alebo ktorejkoľvek z jej dcérskych spoločností v plnej výške bez toho, aby inštitúcia urobila úkony, akými je napríklad realizácia zabezpečenia“ (prípady tzv. pravdepodobnosti neplatenia); ako aj
 - b. objektívny ukazovateľ, podľa ktorého „ktorýkoľvek podstatný kreditný záväzok dlžníka voči inštitúcii, materskej spoločnosti alebo ktorejkoľvek z jej dcérskych spoločností je viac než 90 dní po termíne splatnosti“, ktorý je rovnocenný vyvrátiteľnej domnienke v odseku B5.5.37 štandardu IFRS 9.
90. V súlade s článkom 178 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 575/2013 sa skutočnosť, že došlo k zlyhaniu v súvislosti s konkrétnym dlžníkom, konštatuje vtedy, keď bude splnené aspoň jedno alebo obe z kritérií uvedených v odseku 1 písm. a) a b). V tejto súvislosti by úverové inštitúcie mali identifikovať zlyhanie v súlade s kritériom pravdepodobnosti neplatenia dlžníka, než sa expozícia stane nesplatenou 90 dní po splatnosti. V súlade s prístupom dodržiavaným na regulačné účely by sa zoznam prvkov uvedených v článku 178 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 575/2013, ktoré sa považujú za náznaky pravdepodobnosti neplatenia, mal zaviesť spôsobom, ktorým sa zabezpečí včasné odhalenie prípadov pravdepodobnosti neplatenia, ktoré napokon vyvolávajú nedostatky hotovosti. Pokiaľ ide o kritérium v odseku 1 písmene b),

¹⁴ Pozri dodatok A štandardu IFRS 9, Definícia pojmov.

¹⁵ Orgán EBA zverejnil návrh usmernení týkajúcich sa uplatňovania definície zlyhania v súlade s článkom 178 nariadenia (EÚ) č. 575/2013.

hoci príslušné orgány môžu na regulačné účely v prípade retailových záväzkov a záväzkov subjektov verejného sektora nahradiť lehotu 90 dní lehotou až 180 dní pre rôzne produkty, ak to považujú za vhodné v miestnych podmienkach [pozri článok 178 ods. 1 písm. b) nariadenia (EÚ) č. 575/2013], táto možnosť by sa v prípade týchto expozícií nemala vykladať ako výnimka z uplatňovania vyvrátiteľnej domnienky týkajúcej sa 90 dní uvedenej v odseku B5.5.37 štandardu IFRS 9.

91. Pri formulovaní odhadu hodnoty rovnajúcej sa 12-mesačným očakávaným kreditným stratám by úverové inštitúcie mali zohľadniť primerané a preukázateľné informácie uvedené vo vymedzení pojmov a v zásade č. 6 týchto usmernení, ktoré majú vplyv na kreditné riziko, a to najmä informácie zamerané na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov. Úverové inštitúcie by mali uplatniť úsudok v oblasti úverov založený na skúsenostiach s cieľom zohľadniť kvalitatívne aj kvantitatívne informácie, ktoré môžu mať vplyv na posudzovanie kreditného rizika úverovej inštitúcie. V štandarde IFRS 9 sa stanovuje, že účtovná jednotka nemusí pri oceňovaní sumy rovnajúcej sa 12-mesačným očakávaným kreditným stratám uskutočňovať vyčerpávajúce vyhľadávanie informácií. Úverové inštitúcie by však mali aktívne začleniť informácie, ktoré môžu ovplyvniť odhad očakávaných kreditných strát, a nemali by vylučovať alebo prehliadať relevantné informácie, ktorú sú primerane dostupné.
92. Ak úverová inštitúcia vytvorí expozície s vysokým kreditným rizikom (ktoré by sa v kontexte tohto bodu nemali chápať ako opak expozícií s „nízkym kreditným rizikom“ opísaných v odseku 5.5.10 štandardu IFRS 9) a ich opravné položky sa prvotne ocenia na hodnotu 12-mesačných očakávaných kreditných strát, úverová inštitúcia by mala v prípade týchto expozícií dôsledne monitorovať výrazné zvýšenie kreditného rizika s cieľom zabezpečiť včasný prechod expozície na oceňovanie očakávaných kreditných strát počas celej životnosti, aby sa zohľadnilo, že expozície s vysokým rizikom sa môžu prejavovať väčšou volatilitou a môže sa pri nich rýchlejšie zvýšiť kreditné riziko.
93. Aj keby sa zvýšenie kreditného rizika nepovažovalo za výrazné, úverová inštitúcia by mala upraviť svoj odhad 12-mesačných očakávaných kreditných strát, aby primerane odzrkadľovali zmeny kreditného rizika, ku ktorým došlo. Tieto úpravy by sa mali uskutočniť s dostatočným predstihom pred prechodom expozícií, individuálne alebo kolektívne, na oceňovanie očakávaných kreditných strát počas celej životnosti a zohľadniť by sa mala každá migrácia kreditného rizika, ku ktorej došlo.
94. Ak sa uskutoční kolektívne posudzovanie, expozície v danej skupiny by sa mali riadiť požiadavkami stanovenými v zásade č. 3 týchto usmernení. Konkrétne ak úverová inštitúcia získa informácie, z ktorých vyplýva, že skupinu úverových expozícií je potrebné ešte viac rozčleniť alebo je potrebné iné rozčlenenie tejto skupiny, skupina by sa mala rozdeliť na podskupiny a ocenenie hodnoty rovnajúcej sa 12-mesačným očakávaným kreditným stratám by sa malo aktualizovať osobitne pre každú podskupinu alebo by sa v prípade prechodných okolností mala uplatniť dočasná úprava (pozri zásadu č. 3 týchto usmernení a v nej podrobne opísané požiadavky týkajúce sa použitia dočasných úprav). Ak sa získajú informácie, z ktorých vyplýva, že v konkrétnej podskupine došlo k výraznému zvýšeniu

kreditného rizika, potom v súvislosti s touto podskupinou treba vykázat očakávané kreditné straty počas celej životnosti.

95. Úverové expozície by sa nemali zoskupovať spôsobom, ktorým sa zakryje včasná identifikácia výrazného zvýšenia kreditného rizika (pokiaľ ide o doplňujúce požiadavky týkajúce sa zoskupovania a kolektívneho posudzovania očakávaných kreditných strát, pozri aj zásady č. 3 a 4 týchto usmernení).

4.3.2 Posúdenie výrazného zvýšenia kreditného rizika

96. V odseku 5.5.4 štandardu IFRS 9 sa uvádza, že „cieľom požiadaviek týkajúcich sa zníženia hodnoty je vykázat očakávané kreditné straty počas celej životnosti pre všetky finančné nástroje, pri ktorých došlo od prvotného vykázania k výraznému zvýšeniu kreditného rizika – či už posudzovaného jednotlivo alebo kolektívne – s ohľadom na všetky primerané a preukázateľné informácie vrátane tých, ktoré sú zamerané na budúcnosť“.
97. Odôvodnením tohto prístupu je skutočnosť, že úverová bonita protistrany, a teda aj očakávané kreditné straty predvídané pri prvotnom vykázaní, sa zohľadňujú pri oceňovaní úveru v danom čase. Z toho teda vyplýva, že zvýšenie kreditného rizika po jeho vzniku nemusí byť plne kompenzované účtovanou úrokovou sadzbou, a v dôsledku toho by úverové inštitúcie mali dôkladne zvážiť, či došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika¹⁶. Ak to tak je, úverová expozícia by mala podliehať oceňovaniu očakávaných kreditných strát počas celej životnosti.
98. Úverové inštitúcie by na posúdenie, či v prípade expozície došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika, a na ocenenie požadovaných 12-mesačných očakávaných kreditných strát a očakávaných kreditných strát počas celej životnosti mali zaviesť riadne vedenie, systémy a kontroly v súlade so zásadami uvedenými v týchto usmerneniach. Pokiaľ ešte neboli stanovené, úverové inštitúcie by mali zaviesť systémy, ktoré sú schopné spracovať a systematicky posúdiť veľké množstvá informácií, ktoré budú potrebné na posúdenie, či konkrétne úverové expozície alebo skupiny týchto expozícií prejavujú výrazné zvýšenie kreditného rizika, a v náležitých prípadoch na ocenenie očakávaných kreditných strát počas celej životnosti. Materské spoločnosti a dcérske spoločnosti, na ktoré sa vzťahuje smernica 2013/36/EÚ by mali zabezpečiť, že tento prístup bude jednotný v celej skupine. To by malo zahŕňať najmä zavedenie procesov, ktorými sa zabezpečí, že prognózy hospodárskych podmienok v rôznych jurisdikciách a hospodárskych sektoroch preskúma a schváli vrcholový manažment úverovej inštitúcie a že tento proces, kontroly a hospodárske predpoklady obklopujúce vypracovanie prognóz a ich prepojenie s očakávaniami kreditných strát budú jednotné v celej skupine. Potreba jednotnosti by sa nemala vykladať ako požiadavka, aby bol postup v celej skupine totožný. Naopak, v jednotnom rámci môžu byť rozdiely medzi

¹⁶ V štandarde IFRS 9 sa požaduje, aby pri posudzovaní výrazných zvýšení kreditného rizika účtovné subjekty zohľadnili široký okruh faktorov, a oceňovanie môže byť jedným z týchto faktorov.

jurisdikciami a produktmi, napríklad v závislosti od dostupnosti údajov. Tieto rozdiely by sa mali riadne zaznamenať a odôvodniť.

99. Zavedené procesy úverových inštitúcií by im mali umožňovať určiť včas a z celkového hľadiska, či po prvotnom vykázaní úverovej expozície došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika, takže sa jednotlivá expozícia alebo skupina expozícií s podobnými charakteristikami kreditného rizika prevedú na oceňovanie očakávaných kreditných strát počas celej životnosti okamžite po výraznom zvýšení kreditného rizika v súlade s požiadavkami štandardu IFRS 9 na účtovanie zníženia hodnoty.
100. Ako sa uvádza v odseku B5.5.17 štandardu IFRS 9 o posudzovaní výrazných zvýšení kreditného rizika po prvotnom vykázaní, okruh informácií, ktoré sa budú musieť zohľadniť pri rozhodovaní, je široký. Vo všeobecnosti sem patria informácie o makroekonomických podmienkach a hospodárskom sektore a geografickom regióne podstatnom pre konkrétneho dlžníka alebo skupinu dlžníkov so spoločnými charakteristikami kreditného rizika popri strategických, prevádzkových a iných charakteristikách typických pre dlžníka. Kľúčovým prvkom je požadované zohľadnenie všetkých primeraných a preukázateľných informácií zameraných na budúcnosť, ktoré sú k dispozícii bez neprimeraných nákladov a úsilia (pozri aj bod 131 týchto usmernení o súbore informácií, ktoré sa majú použiť), spolu s informáciami o aktuálnych podmienkach a historických údajoch.
101. Na včasné vykázanie opravných položiek v súlade s požiadavkami štandardu IFRS 9 by úverové inštitúcie mali:
- a. zhromaždiť údaje a projekcie do budúcnosti týkajúce sa hlavných faktorov kreditného rizika v ich úverových expozíciách a portfóliách; a
 - b. byť schopné na základe týchto údajov a projekcií kvantifikovať kreditné riziko v každej z ich úverových expozícií alebo portfóliách.
102. V odseku B5.5.2 štandardu IFRS 9 sa uvádza, že vo všeobecnosti sa očakáva, že očakávané kreditné straty počas celej životnosti sa vykážu pred tým, ako sa finančný nástroj dostane do stavu po splatnosti a že „kreditné riziko sa obvykle výrazne zvýši pred tým, ako sa finančný nástroj dostane do stavu po splatnosti alebo ako sa spozorujú iné faktory oneskorenia špecifické pre daného dlžníka (napríklad zmena alebo reštrukturalizácia)“. V analýzach úverových inštitúcií by sa preto mala zohľadniť skutočnosť, že kvalita určujúcich faktorov kreditných strát sa veľmi často začína zhoršovať značný čas (mesiace alebo v niektorých prípadoch roky) pred prejavením akéhokoľvek objektívneho dôkazu o nesplácaní v dotknutých úverových expozíciách. Úverové inštitúcie by mali dbať na to, že údaje o nesplácaní sú vo všeobecnosti zamerané na minulosť a len zriedka budú samy o sebe vhodné pri vykonávaní prístupu týkajúceho sa očakávaných kreditných strát. Napríklad v rámci retailových portfólií povedú nepriaznivé trendy makroekonomických faktorov a vlastností dlžníka vo všeobecnosti k zvýšeniu úrovne kreditného rizika dávno pred tým, než sa prejavia v zaostalých informáciách, ako sú informácie o nesplácaní.

103. Na spoľahlivé splnenie cieľa štandardu IFRS 9 by preto úverové inštitúcie mali zohľadniť aj súvislosti medzi makroekonomickými faktormi a vlastnosťami dlžníka s úrovňou kreditného rizika v portfóliu založenom na primeraných a preukázateľných informáciách. Na tento účel by úverové inštitúcie mali začať podrobnú analýzu historických okolností a aktuálnych tendencií, čo by umožnilo identifikovať najrelevantnejšie faktory kreditného rizika. Úsudok v oblasti úverov založený na skúsenostiach by mal uľahčiť začlenenie aktuálnych a predpovedaných podmienok, ktoré môžu ovplyvniť tieto rizikové faktory, očakávané nedostatky hotovosti, a tým aj očakávané straty.
104. Úverové inštitúcie by analýzy tohto typu mali vykonávať nielen v kontexte portfólií s jednotlivými malými úvermi, ako sú expozície vyplývajúce z kreditných kariet, ale aj pre väčšie, individuálne riadené úverové expozície. Napríklad pri veľkom komerčnom úvere na nehnuteľnosť by úverové inštitúcie mali zohľadniť značnú citlivosť trhu s komerčnými nehnuteľnosťami v mnohých jurisdikciách na celkové makroekonomické prostredie a zväziť použitie informácií, ako sú úrovne úrokových sadzieb alebo miera neobsadenosti, na určenie, či došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika.
105. Úverové inštitúcie by mali mať jasnú politiku, ktorá obsahuje prepracované kritériá týkajúce sa toho, čo predstavuje „výrazné“ zvýšenie kreditného rizika pre rôzne druhy úverových expozícií. Takéto kritériá a dôvody, prečo sa tieto prístupy a vymedzenia pojmov považujú za primerané, by sa mali zverejniť v súlade so štandardom IFRS 7 *Finančné nástroje: zverejňovanie*, odsek 35F. V odseku 5.5.9 štandardu IFRS 9 sa požaduje, aby pri posudzovaní výrazných zvýšení kreditného rizika „účtovná jednotka používala namiesto zmeny výšky očakávaných kreditných strát zmenu rizika výskytu zlyhania počas očakávanej životnosti finančného nástroja“. Na tieto účely by inštitúcie mali toto posúdenie uskutočniť z hľadiska rizika výskytu zlyhania, a nie z hľadiska očakávaných kreditných strát (t. j. pred posúdením účinkov nástrojov na zmiernenie kreditného rizika, ako je kolaterál alebo záruky).
106. Pri vývoji ich prístupu k určovaniu výrazného zvýšenia kreditného rizika by úverové inštitúcie mali zohľadniť každú zo 16 tried ukazovateľov v štandarde IFRS 9 (v miere, v akej sú relevantné pre posudzovaný finančný nástroj), ako sa uvádza odseku B5.5.17 písm. a) až p), a okrem toho by úverové inštitúcie mali zväziť, či existujú ďalšie informácie, ktoré treba zohľadniť. Takéto ukazovatele (v štandarde IFRS 9 aj v týchto usmerneniach) by sa nemali chápať ako „kontrolný zoznam“. Niektoré z nich môže byť relevantnejšie než ostatné pri posudzovaní, či konkrétny typ úverovej expozície sa vyznačuje výrazným zvýšením kreditného rizika. Súčasne by úverové inštitúcie mali venovať osobitnú pozornosť tomu, aby sa vyhli riziku, že sa výrazné zvýšenie kreditného rizika neprizná okamžite, ak je toto riziko skutočne prítomné. Úverové inštitúcie by najmä nemali obmedzovať výrazné zvýšenie kreditného rizika na situácie, keď sa očakáva, že sa finančný nástroj úverovo znehodnotí (t. j. tretia fáza požiadaviek štandardu IFRS 9 týkajúcich sa zníženia hodnoty). Namiesto toho sa u dlžníkov môže prejavovať výrazné zvýšenie kreditného rizika bez dôkazu, že je pravdepodobné, že sa zníži hodnota súvisiacich úverových expozícií. Skutočnosť, že sa kreditné riziko výrazne zvýšilo, nevyhnutne neznamená, že pravdepodobne dôjde k zlyhaniu – znamená to iba, že je to

pravdepodobnejšie než pri prvotnom vykázaní. Túto skutočnosť zdôrazňuje symetria modelu štandardu IFRS 9: je možné, aby sa úverové expozície presunuli k očakávaným kreditným stratám počas celej životnosti, ale aby sa neskôr vrátili k 12-mesačným očakávaným kreditným stratám, pokiaľ už viac nie je splnená prahová hodnota výrazného zvýšenia kreditného rizika.

107. Úverové inštitúcie by pri posudzovaní výrazného zvýšenia kreditného rizika mali zohľadniť najmä tento neúplný zoznam ukazovateľov:

- a. rozhodnutie vrcholového manažmentu úverovej inštitúcie, v dôsledku ktorého v prípade, ak existujúca úverová expozícia bola novovytvorená k dátumu vykazovania, prvok ceny úverovej expozície odzrkadľujúci kreditné riziko expozície je výrazne vyšší, než bol, keď úver v skutočnosti vznikol, a to z dôvodu zvýšenia kreditného rizika daného dlžníka alebo triedy dlžníkov od začiatku;
- b. rozhodnutie vrcholového manažmentu úverovej inštitúcie posilniť kolaterálové a/alebo zmluvné požiadavky pre nové úverové expozície, ktoré sa podobajú už vytvoreným úverovým expozíciám, a to z dôvodu zmien kreditného rizika týchto expozícií od prvotného vykázaní;
- c. zníženie ratingu dlžníka uznávanou ratingovou agentúrou alebo v rámci interného úverového ratingového systému úverovej inštitúcie;
- d. v prípade výkonných úverových expozícií podliehajúcich individuálnemu monitorovaniu a preskúmaniu interný ukazovateľ súhrnného ratingového hodnotenia/kreditnej kvality, ktorý je slabší ako pri prvotnom vykázaní;
- e. zhoršenie príslušných faktorov kreditného rizika (napr. budúcich peňažných tokov) pre jednotlivých dlžníkov (alebo skupinu dlžníkov); a
- f. očakávanie zmeny z dôvodu finančných ťažkostí vrátane ťažkostí, ktoré spĺňajú podmienky na odklad splátok v súlade s nariadením (EÚ) 2015/227.

Hoci by zavedenie štandardu IFRS 9, ak je to možné, malo odzrkadľovať postupy riadenia kreditného rizika, v niektorých prípadoch to nie je vhodné. Napríklad ak úverová inštitúcia spravuje väčšinu úverových expozícií rovnakým spôsobom bez ohľadu na kreditné riziko (iba okrem mimoriadne silných alebo slabých úverov), spôsob, akým sa spravuje úverová expozícia, pravdepodobne nebude spoľahlivý ukazovateľ toho, či došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika.

108. Pri posudzovaní, či došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika pre úverovú expozíciu, by úverové inštitúcie mali zohľadniť aj tieto faktory, ktoré súvisia s prostredím, v ktorom pôsobí úverová inštitúcia alebo dlžník:

- a. zhoršenie makroekonomického výhľadu týkajúceho sa daného dlžníka alebo skupiny dlžníkov. Makroekonomické posúdenia by mali byť také veľké, aby zahŕňali faktory týkajúce sa štátu,

podnikov, domácností a iných typov dlžníkov. Okrem toho by mali riešiť všetky dôležité regionálne rozdiely v oblasti ekonomickej výkonnosti v rámci jurisdikcie¹⁷; a

b. zhoršenie vyhlíadok sektoru alebo priemyselných odvetví, v ktorých pôsobí dlžník.

109. Presná identifikácia faktorov kreditného rizika a spoľahlivé preukázanie súvislostí medzi týmito faktormi a úrovňou kreditného rizika by sa mali považovať za kľúčové, keďže zdanlivo malá zmena kvalitatívnej charakteristiky úveru môže teoreticky predstavovať predstihový ukazovateľ veľkého zvýšenia rizika výskytu zlyhania. Okrem toho v súlade s odsekom 5.5.9 štandardu IFRS 9 význam zmeny kreditného rizika od prvotného vykázania závisí od rizika výskytu zlyhania v čase prvotného vykázania. V tejto súvislosti, ak úverová inštitúcia používa zmeny v pravdepodobnosti zlyhania ako prostriedok na identifikáciu zmien rizika výskytu zlyhania, mala by zohľadniť aj význam danej zmeny pravdepodobnosti zlyhania vyjadrenej ako pomer (alebo miera fluktuácie) primeraný pravdepodobnosti zlyhania pri prvotnom vykázaní (t. j. zmena pravdepodobnosti zlyhania vydelená pravdepodobnosťou zlyhania pri prvotnom vykázaní), aj vzhľadom na odsek B5.5.11 štandardu IFRS 9. Zohľadniť by sa však mala aj šírka zmeny samotnej pravdepodobnosti zlyhania (t. j. pravdepodobnosť zlyhania ku dňu oceňovania mínus pravdepodobnosť zlyhania pri prvotnom vykázaní).

110. Úverové inštitúcie by mali uvažovať nad rámec počtu „stupňov“, ktoré predstavuje zníženie ratingu, pretože zmena pravdepodobnosti zlyhania o jeden stupeň nemusí byť lineárna (napríklad pravdepodobnosť zlyhania počas piatich rokov expozície s ratingom BB je približne trojnásobná v porovnaní s expozíciou s ratingom BBB na základe aktuálnych údajov a analýz platných pre určité jurisdikcie). Okrem toho, keďže význam pohybu o jeden stupeň bude závisieť od podrobnosti ratingového systému banky, a teda od „šírky“ každého stupňa, primerané prvotné členenie by sa malo vymedziť tak, aby sa zabezpečilo, že výrazné zvýšenie kreditného rizika pre jednotlivé úverové expozície alebo pre skupinu takýchto expozícií nebude v segmente zastreté. V tomto ohľade by úverové inštitúcie mali zabezpečiť, aby ratingové systémy pre kreditné riziko obsahovali dostatočný počet stupňov na primerané rozlíšenie kreditného rizika. Úverové inštitúcie by takisto mali myslieť na to, že k výraznému zvýšeniu kreditného rizika by mohlo dôjsť pred zmenou úverového stupňa.

111. Úverové inštitúcie by mali zohľadniť, že existujú určité okolnosti, za ktorých by z nepriaznivej zmeny faktorov uvedených v bodoch 107 a 108 nemuselo vyplývať výrazné zvýšenie kreditného rizika. Napríklad sa môže stať, že pravdepodobnosť zlyhania úverovej expozície s ratingom AA je nízka a nie je oveľa väčšia ako expozícia s ratingom AAA. Veľmi málo úverových expozícií však má také očividne nízke kreditné riziko, a ako sa uvádza v bode 110, citlivosť pravdepodobnosti zlyhania na ratingové stupne sa môže výrazne zvýšiť, keď sa zhorší kvalita ratingu.

¹⁷ Pozri zásadu č. 6 týchto usmernení o zohľadnení informácií zameraných na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov.

112. Úverové inštitúcie by si mali takisto uvedomiť, že by mohla nastať situácia, pri ktorej sa určité faktory pohybujú v opačnom smere, ale môžu byť vyvážené zlepšením v iných faktoroch (pozri usmernenia k zavedeniu štandardu IFRS 9, príklad 2). Napriek tomu by však vzhľadom na dôležitosť odhalenia, či došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika, úverové inštitúcie mali zaviesť procesy správy a kontrolné procesy schopné spoľahlivo potvrdiť každú úsudok, že faktory, ktoré môžu mať nepriaznivý vplyv na kreditné riziko, sú vyvážené faktormi s možným priaznivým vplyvom.
113. Úverové inštitúcie by mali dôkladne zvážiť a priradiť plnú váhu diskrečným rozhodnutiam riadiaceho orgánu alebo vrcholového manažmentu úverových inštitúcií, ktoré poukazujú na zmenu kreditného rizika. Napríklad, ak sa z dôvodu obáv týkajúcich sa kreditného rizika prijme rozhodnutie posilniť monitorovanie dlžníka alebo triedy dlžníkov, je nepravdepodobné, že by subjekt s rozhodovacou právomocou prijal takéto opatrenie, keby sa zvýšenie kreditného rizika nepovažovalo za výrazné.
114. Keď úverová inštitúcia posúdením dospeje k záveru, že došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika v prípade niektorých, ale nie všetkých jej úverových expozícií voči protistrane, napríklad z dôvodu rozdielov v naplánovaní, kedy bol úver poskytnutý, mala by zabezpečiť, že pre všetky úverové expozície sa zistí, kde došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika.
115. Ak úverová inštitúcia uskutoční posúdenie výrazných zvýšení kreditného rizika na kolektívnom základe (t. j. napríklad v oblasti retailu), vymedzenia portfólií by sa mali pravidelne preskúmať, aby sa zabezpečilo, že úverové expozície v týchto portfóliách budú mať naďalej spoločné charakteristiky rizika z hľadiska ich reakcie na faktory kreditného rizika. Zmena hospodárskych podmienok si môže vyžadovať preskúpanie.
116. V súlade s odsekom B5.5.1 štandardu IFRS 9 o posudzovaní výrazných zvýšení kreditného rizika na kolektívnom základe od prvotného vykázania v prípadoch, keď je očividné, že v skupine úverových expozícií došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika niektorých úverových expozícií, by úverové inštitúcie mali previesť podmnožinu alebo časť skupiny úverových expozícií na oceňovanie očakávaných kreditných strát počas celej životnosti, aj keď nie je možné zistiť túto skutočnosť na individuálnom základe úverových expozícií (pozri štandard IFRS 9, názorný príklad 5).
117. V súlade s odsekom B5.5.6 štandardu IFRS 9 a odsekom IE39 usmernení k zavedeniu štandardu IFRS 9, ak nie je možné na základe spoločných charakteristík kreditného rizika určiť konkrétnu podskupinu úverových expozícií, pre ktorú sa výrazne zvýšilo kreditné riziko, oceňovaniu očakávaných kreditných strát počas celej životnosti by mal podliehať primeraný podiel celkovej skupiny.
118. Výraz „výrazný“ by sa nemal rovnať štatistickej významnosti, čo znamená, že prístup posudzovania by sa nemal zakladať výlučne na kvantitatívnej analýze. V prípade portfólií, ktoré majú vysoký počet jednotlivých malých úverov a bohatý súbor relevantných historických

údajov, je možné, že s použitím štatistických postupov sa podarí čiastočne identifikovať „výrazné“ zvýšenia kreditného rizika. V prípade iných úverových expozícií to však nemusí byť uskutočniteľné.

119. Pojem „výrazný“ by sa nemal posudzovať ani z hľadiska rozsahu vplyvu na základné finančné výkazy úverovej inštitúcie. Identifikácia a zverejnenie výrazného zvýšenia kreditného rizika by sa mali uskutočniť, aj keď zvýšenie kreditného rizika vymedzené z hľadiska pravdepodobnosti zlyhania pravdepodobne neovplyvní uskutočnenú opravnú položku (napríklad preto, lebo expozícia je viac než v plnej miere zabezpečená kolaterálom), aby úverové inštitúcie mohli identifikovať a zverejniť takéto zvýšenia, ktoré môžu byť dôležité pre používateľov, ktorí sa snažia porozumieť trendom týkajúcim sa vlastného kreditného rizika expozícií úverovej inštitúcie.
120. Podľa odseku 5.5.9 štandardu IFRS 9 vychádza posudzovanie výrazného zvýšenia kreditného rizika z porovnania kreditného rizika vyplývajúceho z expozícií k dátumu vykazovania s kreditným rizikom po prvotnom vykázaní. Odsek BC 5.161 štandardu IFRS 9 a názorný príklad 6 predstavujú príklad uplatnenia tejto zásady v tomto štandarde a nie výnimku z tejto zásady. Z tohto príkladu vyplýva, že úverové inštitúcie môžu stanoviť maximálne kreditné riziko pre konkrétne portfóliá po prvotnom vykázaní, čo povedie k tomu, že portfólio sa presunie k oceňovaniu očakávaných kreditných strát počas celej životnosti, ak sa kreditné riziko zvýši tak, že prekročí danú maximálnu úroveň. Toto zjednodušenie platí len vtedy, keď sú expozície rozčlenené s dostatočnou mierou podrobnosti, takže úverová inštitúcia môže preukázať, že analýza je v súlade so zásadami štandardu IFRS 9. Konkrétne by úverové inštitúcie mali byť schopné preukázať, že k výraznému zvýšeniu kreditného rizika nedošlo v prípade položiek v portfóliu pred dosiahnutím maximálneho úverového stupňa.
121. Úverové inštitúcie by mali prísne preskúmať kvalitu svojho prístupu k posudzovaniu, či došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika. Riadiaci orgán alebo vrcholový manažment úverovej inštitúcie by mali zvážiť, či existujú doplňujúce faktory, ktoré treba zohľadniť pri posudzovaní výrazného zvýšenia kreditného rizika, čím sa zvýši kvalita ich prístupu.
122. Úverové inštitúcie by si mali dávať pozor pred rizikom skĺznutia k zaujatosti, čo by zabránilo splneniu cieľov štandardu IFRS 9. V prípadoch, keď sú úverové inštitúcie presvedčené, že ich prístup k zavedeniu je pravdepodobne zaujatý, mali by zmeniť svoje posudzovanie pre identifikovanú zaujatosť, a tým zabezpečiť, že sa splnia ciele štandardu (pozri najmä odseky B5.5.1 až B5.5.6 štandardu IFRS 9).
123. V odsekoch 5.5.12 a B5.5.25 až B5.5.27 štandardu IFRS 9 sa stanovujú požiadavky na posudzovanie výrazného zvýšenia kreditného rizika pre úverové expozície a, ktorých zmluvné peňažné toky boli opätovne prerokované alebo zmenené. Konkrétne v prípade zmien, ktoré nevedli k ukončeniu vykazovania v súlade so štandardom IFRS 9 účtovná jednotka musí posúdiť, či došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika tak, že porovná: a) riziko výskytu zlyhania k dátumu vykazovania na základe zmenených zmluvných podmienok s b) rizikom

výskytu zlyhania k prvotnému vykázaniu na základe pôvodných, nezmenených zmluvných podmienok.

124. Úverové inštitúcie by mali zabezpečiť, že zmeny alebo opätovné prerokovania nebudú zahmlievať zvýšenie kreditného rizika, čím by spôsobili podhodnotenie očakávaných kreditných strát a oneskorenie prevodu k očakávaným kreditným stratám počas celej životnosti pre dlžníkov, ktorých kreditné riziko sa výrazne zhoršilo, alebo nenáležite by viedli k návratu z oceňovania očakávaných kreditných strát počas celej životnosti k oceňovaniu 12-mesačných očakávaných kreditných strát.

125. Pri určovaní, či došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika pre zmenenú úverovú expozíciu, úverové inštitúcie by mali byť schopné preukázať a pri vypracúvaní odhadov očakávaných kreditných strát by mali zohľadniť skutočnosť, či takéto zmeny alebo opätovné prerokovania zlepšili alebo obnovili schopnosť úverovej inštitúcie vymáhať splátky úrokov a istiny v porovnaní so situáciou po prvotnom vykázaní. Zohľadniť by sa mala aj podstata zmenených zmluvných peňažných tokov, ako aj dôsledky zmien pre budúce kreditné riziko úverovej expozície (vzhľadom na kreditné riziko dlžníka). Medzi faktory, ktoré treba zohľadniť, patria okrem iného:

- a. či zmena alebo opätovné prerokovanie zmluvných podmienok a výsledných peňažných tokov sú z hospodárskeho hľadiska prínosom pre dlžníka v porovnaní s pôvodnými, nezmenenými zmluvnými podmienkami, a ako zmena z hospodárskeho hľadiska ovplyvňuje dlžníkovu schopnosť splácať dlh;
- b. či možno identifikovať faktory, ktoré podporujú posúdenie dlžníkovej schopnosti splácať dlh vypracované úverovou inštitúciou vrátane okolností, ktoré viedli k zmene, a vyhladky dlžníka do budúcnosti ako výsledku zmien vzhľadom na aktuálne podmienky, makroekonomické prognózy a vyhladky pre sektor či priemysel, v rámci ktorého dlžník pôsobí, obchodný model dlžníka a jeho obchodný plán (plán riadenia podniku), v ktorom sú opísané očakávania dlžníka týkajúce sa jeho budúceho výkonu, finančnej odolnosti a peňažných tokov; a
- c. či je dlžníkov obchodný plán uskutočniteľný, realizovateľný a v súlade so splátkovým kalendárom na splátky úrokov a istiny podľa zmenených zmluvných podmienok úverových expozícií.

126. Úverové expozície prevedené na očakávané kreditné straty počas celej životnosti, ktoré sa neskôr opätovne prerokujú alebo menia a ktorých vykazovanie sa neukončí, by sa nemali presúvať späť k oceňovaniu 12-mesačných očakávaných kreditných strát, pokiaľ neexistujú dostatočné dôkazy, že kreditné riziko počas životnosti expozície sa výrazne nezvýšilo v porovnaní s expozíciou po prvotnom vykázaní. Ak napríklad úverová inštitúcia poskytne rôzne úľavy, ako sú zníženia úrokových sadzieb alebo odklady splátok istiny pre dlžníkov vo finančných ťažkostiach, úverová expozícia sa môže preukazovať nižším kreditným rizikom, hoci v skutočnosti môže dlžník naďalej ostať vo finančných ťažkostiach bez reálnych vyhladok na uhrádzanie naplánovaných splátok počas zostávajúceho obdobia trvania expozície.

V súlade s odsekom B5.5.27 štandardu IFRS 9 „medzi dôkazy, že kritériá na vykazovanie očakávaných kreditných strát počas celej životnosti už nie sú splnené, môžu patriť historické záznamy o aktuálnych a včasných platbách za zmenených zmluvných podmienok. Zákazník by obvykle musel preukázať konzistentne dobré platobné správanie počas obdobia pred tým, ako sa kreditné riziko začalo považovať za znížené. Historické záznamy o zmeškaných alebo neúplných platbách by sa napríklad obvykle nezmazali jednoducho preto, lebo došlo k jednej platbe načas po zmene zmluvných podmienok.“

4.3.3 Použitie praktických pomôcok

127. Štandard IFRS 9 obsahuje niekoľko praktických pomôcok určených na uľahčenie záťaže spojenej so zavedením pre široký okruh spoločností vzhľadom na skutočnosť, že štandard IFRS 9 budú používať rôzne subjekty vrátane subjektov mimo odvetvia bankovníctva.
128. Nasledujúce body sú venované týmto praktickým pomôckam: súbor informácií, ktoré účtovný subjekt musí zohľadniť pri oceňovaní očakávaných kreditných strát; výnimka pre expozície s nízkym kreditným rizikom; a vyvrátiteľná domnienka viac než 30 dní po splatnosti.
129. Úverové inštitúcie by mali tieto praktické pomôcky využívať v obmedzenej miere, pretože majú potenciál sklízať k značnej zaujatosti a pretože vzhľadom na ich podnikanie náklady na získanie príslušných informácií pravdepodobne nezahŕňajú „neprimerané náklady alebo úsilie“. Úverové inštitúcie by mali zvážiť, či je potrebné uskutočniť úpravy pri používaní praktických pomôcok s cieľom zabrániť každej výslednej zaujatosti, keďže by mali vziať do úvahy, že cieľom štandardu IFRS 9 je odhad očakávaných kreditných strát, v ktorom sa odzrkadľuje nezaujatá a pravdepodobnosťou vážená suma, ktorá sa stanovuje posúdením viacerých možných výsledkov (odsek 5.5.17 štandardu IFRS 9).
130. Ak úverová inštitúcia použije takéto praktické pomôcky, mala by jasne zaznamenať odôvodnenia pre ich použitie.

Súbor informácií

131. V odseku B5.5.15 štandardu IFRS 9 sa uvádza, že „účtovná jednotka zohľadňuje primerané a preukázateľné informácie, ktoré sú k dispozícii bez neprimeraných nákladov alebo úsilia“ a „pri stanovovaní toho, či od prvotného vykázania došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika, účtovná jednotka nemusí uskutočňovať vyčerpávajúce vyhľadávanie informácií“. Úverové inštitúcie by tieto vyhlásenia nemali vykladať reštriktívne a mali by vytvoriť systémy a procesy, ktoré využívajú všetky primerané a preukázateľné informácie, ktoré sú relevantné pre skupinu expozícií alebo pre jednotlivú expozíciu, a to podľa potreby, na dosiahnutie vysoko kvalitného, spoľahlivého a konzistentného zavedenia účtovných požiadaviek. Jednako však netreba vynakladať dodatočné náklady a prevádzkovú záťaž, ak neprispievajú k vysokej kvalite zavádzania štandardu IFRS 9.

Výnimka pre „nízke kreditné riziko“

132. Podľa odseku 5.5.10 štandardu IFRS 9 „účtovná jednotka môže predpokladať, že kreditné riziko vyplývajúce z finančného nástroja sa od prvotného vykázania výrazne nezvýšilo, ak bolo stanovené, že finančný nástroj má k dátumu vykazovania nízke kreditné riziko“. Hoci úverové inštitúcie majú takto možnosť pri expozíciách s nízkym kreditným rizikom neposudzovať, či sa kreditné riziko od prvotného vykázania zvýšilo výrazne, použitie tejto výnimky by malo byť obmedzené. Konkrétne by úverové inštitúcie mali včas posudzovať výrazné zvýšenie kreditného rizika pre všetky úverové expozície.
133. V tejto súvislosti by úverové inštitúcie mali vždy vykazovať zmeny 12-mesačných očakávaných kreditných strát prostredníctvom opravnej položky, ak neexistuje výrazné zvýšenie kreditného rizika, a presunúť úverové expozície k oceňovaniu očakávaných kreditných strát počas celej životnosti, ak došlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika. Na dosiahnutie vysoko kvalitného zavedenia štandardu IFRS 9 by sa každé použitie výnimky pre nízke kreditné riziko malo doplniť jasnými dôkazmi, že kreditné riziko je k dátumu vykazovania dostatočne nízke a že od prvotného vykázania nemohlo dôjsť k výraznému zvýšeniu kreditného rizika.
134. Na znázornenie zmyslu nízkeho kreditného rizika v odseku B5.5.22 sa v odseku B5.5.23 štandardu IFRS 9 ako príklad uvádza nástroj s externým ratingom v hodnote „investičný stupeň“. Všetky úverové expozície, ktoré majú rating v hodnote „investičný stupeň“ od ratingovej agentúry, sa však nemôžu automaticky považovať za expozície s nízkym kreditným rizikom. Úverové inštitúcie by sa mali spoliehať hlavne na svoje vlastné posudzovanie kreditného rizika na účely hodnotenia kreditného rizika úverovej expozície a nemali by sa spoliehať výlučne alebo automaticky na ratingové hodnotenia poskytované ratingovými agentúrami (ak sú takéto hodnotenia k dispozícii). Optimistické interné úverové ratingy by však v porovnaní s externými ratingmi mali vyžadovať doplňujúcu analýzu a odôvodnenie riadiaceho orgánu alebo vrcholového manažmentu úverovej inštitúcie.

Vyvrátiteľná domnienka viac než 30 dní po splatnosti

135. Úverové inštitúcie by mali zaviesť procesy posudzovania a riadenia kreditného rizika, aby zabezpečili, že výrazné zvýšenia kreditného rizika budú odhalené s dostatočným predstihom pred tým, než sa expozície dostanú do stavu po splatnosti alebo budú nesplatené. Hoci podľa štandardu IFRS 9 nič nebráni použitiu vyvrátiteľnej domnienky viac než 30 dní po splatnosti ako zabezpečovacieho mechanizmu spoločne s ostatnými uvedenými ukazovateľmi na posudzovanie výrazného zvýšenia kreditného rizika, úverové inštitúcie by sa mali vyhýbať jeho použitiu ako hlavného ukazovateľa prechodu na očakávané kreditné straty počas celej životnosti.
136. Každé tvrdenie, že domnienka viac než 30 dní po splatnosti je vyvrátená na základe toho, že nedošlo k výraznému zvýšeniu kreditného rizika, by sa malo doplniť dôkladnou analýzou, v ktorej sa jasne preukáže, že domnienka 30 dní po splatnosti nie je vo vzájomnom vzťahu

s výrazným zvýšením kreditného rizika¹⁸. V tejto analýze by sa mali zohľadniť aktuálne a primerané a preukázateľné informácie zamerané na budúcnosť, ktoré môžu spôsobiť, že nedostatky hotovosti v budúcnosti budú odlišné od historických skúseností.

137. V tejto súvislosti by úverové inštitúcie mali použiť relevantné informácie zamerané na budúcnosť, ktoré sú primerané a preukázateľné, aby analyzovali, či existuje nejaký podstatný vzťah medzi týmito informáciami a faktormi kreditného rizika. Úverové inštitúcie by nemali používať vyvrátiteľnú domnienku viac než 30 dní po splatnosti, pokiaľ nepreukázali, že informácie zamerané na budúcnosť nemajú nijaký podstatný vzťah s faktorom kreditného rizika alebo že takéto informácie nie sú dostupné bez neprimeraných nákladov alebo úsilia.
138. V obmedzených prípadoch, keď informácie po splatnosti predstavujú pre úverovú inštitúciu najlepšie dostupné kritérium na stanovenie, kedy by sa expozície mali presunúť do kategórie očakávaných kreditných strát počas celej životnosti, by úverové inštitúcie mali venovať osobitnú pozornosť oceňovaniu opravnej položky pre 12-mesačné očakávané kreditné straty, aby zabezpečili, že očakávané kreditné straty sa primerane zachytia v súlade s cieľom oceňovania štandardu IFRS 9. Úverové inštitúcie by okrem toho mali zohľadniť, že v dôsledku významnej miery závislosti od informácií zameraných na minulosť sa do zavedenia účtovného modelu pre očakávané kreditné straty zavedie zaujatosť a že by mali zabezpečiť, aby sa splnili ciele požiadaviek týkajúcich sa zníženia hodnoty podľa štandardu IFRS 9 (t. j. odzrkadľovať očakávané kreditné straty, ktoré spĺňajú stanovené ciele oceňovania a odhaľovať všetky výrazné zvýšenia kreditného rizika).

4.4 Hodnotenie dohľadu týkajúce sa postupov kreditného rizika, účtovania očakávaných kreditných strát a kapitálovej primeranosti

4.4.1 Zásada č. 1 – Posudzovanie riadenia kreditného rizika

Príslušné orgány by mali pravidelne vyhodnocovať účinnosť postupov úverovej inštitúcie v oblasti kreditného rizika.

139. Príslušné orgány by sa mali presvedčiť, že úverové inštitúcie prijali a dodržiavajú osvedčené postupy v oblasti kreditného rizika opísané v týchto usmerneniach. Hodnotenie príslušných orgánov by malo zahŕňať okrem iného to:
- či je vnútorná funkcia preskúmania kreditného rizika úverovej inštitúcie spoľahlivá a či pokrýva všetky úverové expozície;
 - či je kvalita procesov a systémov úverovej inštitúcie na včasnú identifikáciu, klasifikáciu, monitorovanie a riešenie zmien kreditného rizika pre všetky úverové expozície primeraná a či sa v úsudku vedenia v oblasti úverov založenom na skúsenostiach zohľadňujú aktuálne

¹⁸ Napríklad v niektorých jurisdikciách je bežnou praxou, že dlžníci odkladajú splátky určitých expozícií, z historických údajov však vyplýva, že tieto zmeškané platby sa plne nahradia v nasledujúcich mesiacoch.

- podmienky a informácie zamerané na budúcnosť vrátane makroekonomických faktorov a či je dobre zdokumentovaný;
- c. či sa ochota úverovej inštitúcie podstupovať riziká v procesoch úverovej inštitúcie odzrkadľuje spôsobom, ktorým sa zabezpečí, že sa úverové expozície, ktorých kreditné riziko sa od začiatku alebo nákupu zvýšilo na úroveň prevyšujúcu ochotu úverovej inštitúcie podstupovať riziká, okamžite identifikujú a že sa budú riadne monitorovať, a že odhady opravných položiek očakávaných kreditných strát budú primerane odzrkadľovať zvýšenia kreditného rizika týchto expozícií, keď sa budú zvýšenia identifikovať. Ak úverová inštitúcia vytvorí alebo kúpi úverovú expozíciu, ktorej kreditné riziko pri nadobudnutí prevyšuje ochotu inštitúcie podstupovať riziká a ktorá tak predstavuje výnimku z politík a štandardov poskytovania úverov inštitúcie, príslušné orgány by mali vyhodnotiť, či inštitúcia zaviedla a dodržiava primerané procesy a kontroly na: prvotnú identifikáciu, preskúmanie, schválenie a zdokumentovanie týchto expozícií; vykazovanie týchto výnimiek z politík vrcholovému manažmentu a riadiacemu orgánu v prípade jednotlivých významných expozícií; a na riadne monitorovanie týchto expozícií po prvotnom vykázaní. Príslušné orgány by mali vyhodnotiť aj to, či procesy a kontroly úverovej inštitúcie oddelene identifikujú odhady opravných položiek očakávaných kreditných strát súvisiace s expozíciami, ktoré sú v súlade s ochotou úverovej inštitúcie podstupovať riziká a s expozíciami súvisiacimi s rizikovejšími úverovými expozíciami;
 - d. či sa primerané informácie o kreditnom riziku úverových expozícií, zmenách kreditného rizika, súvisiacich opravných položkách očakávaných kreditných strát a zmenách odhadov opravných položiek pravidelne (napríklad štvrťročne alebo častejšie, ak to je odôvodnené) poskytujú riadiacemu orgánu a vrcholovému manažmentu úverovej inštitúcie.
 - e. či prognózy uvedené v posudzovaní a oceňovaní kreditného rizika nie sú iba primerané a preukázateľné, ale sú aj v súlade s prognózami použitými úverovou inštitúciou na iné účely, ktoré všetky sa poskytujú príslušným orgánom; a
 - f. či sú politiky a postupy úverovej inštitúcie na validáciu presnosti a konzistentnosti jej vnútorných modelov posudzovania kreditného rizika spoľahlivé.
140. Pri týchto hodnoteniach môžu príslušné orgány požadovať od úverových inštitúcií, aby poskytli doplňujúce informácie, ktoré neboli zverejnené, a to prostredníctvom riadneho vykazovania na účely dohľadu, ad hoc vykazovania alebo vyšetrovaní na mieste. Príslušné orgány by tieto prístupy mohli využiť na získanie doplňujúcich informácií aj pri vykonávaní hodnotení vyžadovaných na základe zásad uvedených ďalej.

4.4.2 Zásada č. 2 – Posudzovanie oceňovania očakávaných kreditných strát

Príslušné orgány by sa mali presvedčiť, že metódy použité úverovými inštitúciami na stanovenie účtovných opravných položiek vedú k primeranému oceňovaniu očakávaných kreditných strát v súlade s platným účtovným rámcom.

141. Pri posudzovaní metód použitých úverovou inštitúciou na odhad opravných položiek by sa príslušné orgány mali presvedčiť, že úverová inštitúcia dodržiava politiky a postupy v súlade so zásadami oceňovania očakávaných kreditných strát uvedenými v týchto usmerneniach, okrem iného sa musí presvedčiť, že:
- a. postupy použité úverovou inštitúciou na oceňovanie očakávaných kreditných strát sú spoľahlivé a včasné a zohľadňujú sa v nich kritériá, ako sú aktuálne ocenenia nástrojov na zmiernenie kreditného rizika (a najmä kolaterál, reziduálne riziko po zohľadnení nástrojov na zmiernenie rizika, vzájomná súvislosť medzi týmto rizikom a úverovou bonitou dlžníka a potenciálny vplyv z hľadiska účinnosti ochrany), odhady peňažných tokov založené na posudzovaní faktorov typických pre daného dlžníka a aktuálne a budúce makroekonomické podmienky spoločne s inými relevantnými informáciami zameranými na budúcnosť, ktoré majú vplyv na očakávanú vymáhateľnosť expozície úverovej inštitúcie;
 - b. rámec a metodika na stanovenie opravných položiek, či už sa určujú kolektívne alebo individuálne, sú spoľahlivé;
 - c. súhrnné opravné položky na úverové expozície sú primerané v súlade s príslušnými účtovnými požiadavkami a súvisia s expozíciou voči kreditnému riziku v portfóliu úverovej inštitúcie;
 - d. nevykázateľnosť sa vykáže v príslušnom období prostredníctvom opravných položiek alebo odpisov; a
 - e. bez ohľadu na metódu použitú na určenie očakávaných kreditných strát interné procesy úverovej inštitúcie na oceňovanie očakávaných kreditných strát zohľadňujú kreditné riziko, ktoré na seba vzala úverová inštitúcia, a zmeny kreditného rizika expozícií úverovej inštitúcie.
142. Príslušné orgány by mali dôkladne preskúmať použitie praktických pomôcok uvedených v oddiele 4.3 na určenie primeranosti oceňovania očakávaných kreditných strát.
143. Príslušné orgány môžu využiť prácu, ktorú odvedli interní a externí audítori pri preskúvaní funkcií posudzovania kreditného rizika a oceňovania očakávaných kreditných strát úverovej inštitúcie¹⁹.

4.4.3 Zásada č. 3 – Posúdenie kapitálovej primeranosti

Príslušné orgány by mali pri posudzovaní celkovej kapitálovej primeranosti zohľadniť aj postupy úverovej inštitúcie v oblasti kreditného rizika.

144. Pri posudzovaní primeranosti výšky opravných položiek na úverové expozície ako prvku celkovej kapitálovej primeranosti úverovej inštitúcie by príslušné orgány mali prihliadať na ich postupy v oblasti kreditného rizika a zohľadniť, že súvisiace procesy, metodika a základné

¹⁹ Usmernenia EBA o vnútornom riadení (GL 44) a usmernenia EBA o komunikácii medzi príslušnými orgánmi a štatutárnymi audítormi (EBA/GL/2016/05).

predpoklady úverovej inštitúcie v oblasti očakávaných kreditných strát si vyžadujú uplatniť značnú mieru úsudku v oblasti úverov založeného na skúsenostiach.

145. Pri posudzovaní by príslušné orgány mali zohľadniť, či úverová inštitúcia:
- a. udržiava účinné systémy a kontroly na včasnú identifikáciu, oceňovanie, monitorovanie a riadenie úrovne kreditného rizika, výrazného zvýšenia kreditného rizika a problémov s kvalitou aktív;
 - b. analyzovala všetky významné relevantné faktory, ktoré majú vplyv na kreditné riziko a vymáhateľnosť portfólia; a
 - c. ustanovila prijateľný proces odhadu opravných položiek, ktorý spĺňa minimálne zásady stanovené v týchto usmerneniach vrátane príslušných účtovných požiadaviek.
146. Pri posudzovaní kapitálovej primeranosti by príslušné orgány mali zohľadniť spôsob, akým účtovné politiky a postupy a politiky a postupy úverovej inštitúcie v oblasti posudzovania kreditného rizika ovplyvňujú oceňovanie aktív a príjmov úverovej inštitúcie, a tým jej kapitálovú pozíciu.
147. Ak príslušné orgány zistia nedostatky pri posudzovaní postupov úverovej inštitúcie v oblasti kreditného rizika, mali by zvážiť, akým spôsobom tieto nedostatky ovplyvňujú úroveň vykázaných opravných položiek a v prípade, ak súhrnná suma opravných položiek nie je podľa platného účtovného rámca primeraná, príslušný orgán by mal túto otázku prerokovať s vrcholovým manažmentom a riadiacim orgánom úverovej inštitúcie a v prípade potreby prijať ďalšie vhodné opatrenie v oblasti dohľadu.
148. Konkrétne v miere, v akej sú nedostatky posudzovania kreditného rizika alebo oceňovania očakávaných kreditných strát výrazné alebo sa nenapravia včas, príslušný orgán by mal zvážiť, že uloží dodatočné požiadavky na vlastné zdroje podľa článku 104 v oddiele III kapitoly 2 hlavy VII smernice 2013/36/EÚ.